

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÇALIŞTAYI

YAPISAL SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Prof. Dr. Osman Aydoğuş Anısına

2-3 MAYIS 2024

İZMİR

EGE ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ

**TÜRKİYE EKONOMİSİ ÇALIŞTAYI:
YAPISAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Prof. Dr. Osman Aydoğuş Anısına

ÖZET BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

2-3 MAYIS 2024

İZMİR

ISBN : 978-625-00-7158-8

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÇALIŞTAYI

YAPISAL SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2-3 MAYIS 2024, İZMİR

Prof. Dr. Osman Aydoğuş Anısına

Asaf Savaş Akat	Bilgi Üniversitesi	Mustafa İsmihan	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Semih Akçomak	ODTÜ	Fatma Utku İsmihan	ODTÜ
Sacit Hadi Akdede	Bakırçay Üniversitesi	Hakan Kara	Bilkent Üniversitesi
Utku Akseki	Ege Üniversitesi	Mehmet Karaçuka	Ege Üniversitesi
Oğuzhan Altay	Ege Üniversitesi (Emekli)	Metin Karadağ	Ege Üniversitesi
Aydanur Gacener Atış	Ege Üniversitesi	Ayten Ayşen Kaya	Ege Üniversitesi
Aykut Attar	Hacettepe Üniversitesi	Alp Yücel Kaya	Ege Üniversitesi
İsmail Aydoğuş	Kocatepe Üniversitesi (Emekli)	Hasan Kazdağlı	Türkiye Ekonomi Kurumu
Uluç Aysun	University of Central Florida	Yılmaz Kılıçaslan	Anadolu Üniversitesi
Serdal Bahçe	Mülkiye	Murat Güray Kırdar	Boğaziçi Üniversitesi
Seçil Bahçe	Mülkiye	Aykut Kıbrıtoğlu	Türk-Alman Üniversitesi
Renan Funda Barbaros	Ege Üniversitesi	Ayça Tekin Kuru	TED Üniversitesi
Sıdika Başçı	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Murat Koyuncu	Boğaziçi Üniversitesi
Erdem Başçı	TED Üniversitesi	Neşe Kumral	Ege Üniversitesi
Korkut Boratav	Mülkiye (Emekli)	Celal Küçükler	Pamukkale Üniversitesi (Emekli)
Çiğdem Boz	Fenerbahçe Üniversitesi	Aykut Lenger	Ege Üniversitesi
Seyit Mümin Cilasun	TED Üniversitesi	Özlem Önder	Ege Üniversitesi
Hasan Cömert	Trinity College-Hartford	Burak Önemli	Katip Çelebi Üniversitesi
Selim Çağatay	University of Canterbury	Fatih Özatay	TOBB ETÜ
Erol Çakmak	ODTÜ (Emekli)	Emre Özçelik	ODTÜ
Elif Tunalı Çalışkan	Ege Üniversitesi	Durmuş Özdemir	Yaşar Üniversitesi
Abdurrahman Nazif Çatık	Ege Üniversitesi	Gülçin Özkan	King's College London
Yasemin Asu Çirpıcı	Marmara Üniversitesi	Elif Akbostancı Özkazanç	ODTÜ
Ömer Faruk Çolak	Efil Yayınevi	Erdal Özmen	ODTÜ
Meltem Dayıoğlu	TED Üniversitesi	Şirin Saraçoğlu	ODTÜ
Çağaçan Değer	Ege Üniversitesi	Serdar Sayan	TOBB ETÜ
Ertuğrul Deliktaş	Katip Çelebi Üniversitesi	R.Fatih Saygılı	Ege Üniversitesi
Selva Demiralp	Koç Üniversitesi	Ayşen Sivrikaya	Hacettepe Üniversitesi
Nergiz Dinçer	TED Üniversitesi	Emine Tahsin	İstanbul Üniversitesi
Fatma Doğruel	Marmara Üniversitesi (Emekli)	Erol Taymaz	ODTÜ
Murat Donduran	Yıldız Teknik Üniversitesi	Ünay Tamgaç Tezcan	TOBB ETÜ
Hasan Engin Duran	İYTE	Murad Tiryakioğlu	Kocatepe Üniversitesi
Fuat Erdal	Anadolu Üniversitesi	Ünal Tüngür	Akdeniz Üniversitesi
Erkan Erdil	ODTÜ	Gül İpek Tunç	ODTÜ
Ercan Eren	Yıldız Teknik Üniversitesi	Burcu Türkcan	Ege Üniversitesi
Işıl Erol	Özyeğin Üniversitesi	Serap Aşık Türüt	ODTÜ
Ozan Eruygur	AHBV Üniversitesi	Mehmet Uğur	University of Greenwich
Alpay Filiztekin	Sabancı Üniversitesi	Mustafa Ulus	Galatasaray Üniversitesi
Mahir Fisunoğlu	Çağ Üniversitesi	Ercan Uygur	Mülkiye (Emekli)
Barış Gök	Ege Üniversitesi	Yaşar Uysal	Dokuz Eylül Üniversitesi
Ümmühan Gökovalı	Sıtkı Koçman Üniversitesi	Meneviş Uzbay	Ege Üniversitesi (Emekli)
Fikret Görün	ODTÜ (Emekli)	Erinç Yeldan	Kadir Has Üniversitesi
Mehmet Güçlü	Ege Üniversitesi	Hakan Yetkiner	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Yeşim Üçdoğruş Gürel	Dokuz Eylül Üniversitesi	Kamil Yılmaz	Koç Üniversitesi
Hüseyin Alper Güzel	19 Mayıs Üniversitesi		

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÇALIŞTAYI
YAPISAL SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
2-3 MAYIS 2024, İZMİR
Prof. Dr. Osman Aydoğuş Anısına

Gülçin Gürel Günal	Ege Üniversitesi
Hakan İnke	Ege Üniversitesi
Gül Huyugüzel Kışla	Ege Üniversitesi
Özge Kozal	Ege Üniversitesi
Begüm Yurteri Köseadağı	Ege Üniversitesi
Aykut Lenger	Ege Üniversitesi
Elif Korkmaz Tümer	Ege Üniversitesi

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÇALIŞTAYI

YAPISAL SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2-3 MAYIS 2024, İZMİR

Prof. Dr. Osman Aydoğuş Anısına

2 MAYIS 2024 / PERŞEMBE

10.00-10.30	AÇILIŞ KONUŞMALARI
10.30-11.00	DAVETLİ KONUŞMACI
11.00-11.15	KAHVE ARASI
11.15-13.30	AÇILIŞ PANELİ
	TÜRKİYE EKONOMİSİNDE YAPISAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
13.30-14.30	ÖĞLE ARASI
14.30-16.00	A1 / B1 / C1 OTURUMLARI
16.00-16.30	KAHVE ARASI
16.30-18.00	A2 / B2 / C2 OTURUMLARI

3 MAYIS 2024 / CUMA

09.30-11.00	A3 / B3 / C3 OTURUMLARI
11.00-11.30	KAHVE ARASI
11.30-13.30	A4 / B4 / C4 OTURUMLARI
13.30-14.30	ÖĞLE ARASI
14.30-16.00	A5 / B5 / C5 OTURUMLARI
16.00-16.30	KAHVE ARASI
16.30-18.30	KAPANIŞ PANELİ
	DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE EKONOMİSİ: DİNAMİKLER, DÖNÜŞÜMLER VE ÇÖZÜMLER

İLETİŞİM	egeiktisatorg@gmail.com
KONGRE YERİ	İZMİR İKTİSAT KONGRESİ TARİHİ BİNASI
ADRES	Konak, 860. Sk. No:8, 35250 Konak/İzmir

2 MAYIS 2024 / 10.30-11.00

DAVETLİ KONUŞMACI

SÜREYYA SERDENGEÇTİ

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI ESKİ BAŐKANI

2 MAYIS 2024 / 11.15-13.30

AÇILIŞ PANELİ

**TÜRKİYE EKONOMİSİNDE YAPISAL SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

ASAF SAVAŞ AKAT

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

ÖMER FARUK ÇOLAK

İKTİSAT VE TOPLUM DERGİSİ
EDİTÖRÜ

ERKAN ERDİL

ODTÜ

Moderatör: AYKUT Lenger

2 MAYIS 2024 / 14.30-16.00

A1. INVITED PAPER

THE PERILS OF FISCAL RULES

Alexandru Minea
Université Clermont Auvergne

Moderatör: R. Fatih Saygılı

Salon 1

B1. GELİR DAĞILIMI ÜZERİNE GÜNCEL TARTIŞMALAR

Yeni Yüzyılda Büyüme ve Kişisel Refah Gerilimi

Yeşim Üçdoğruk Gürel, Dokuz Eylül Üniversitesi

Türkiye’de Gelir ve Tüketim Eşitsizliği: Yaşam Döngüsü Analizi

İsa Sağbaş, Afyon Kocatepe Üniversitesi

Uğur Akkoç, Pamukkale Üniversitesi

Türkiye’de Gelir Dağılımı Adaletsizliğinin Vergiler Üzerinden Analizi

Ayşe Nur Çırak, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Moderatör: Yeşim Üçdoğruk Gürel

Salon 2

C1. OSMANLI’DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NE DÖNÜŞÜM VE DEVAMLILIKLAR

Cumhuriyet’in İlk Yıllarından Günümüze Tarım Sektörünün Yapısal Sorunları ve Çözüm Önerileri

Fatma M. Utku İsmihan, Tarım ve Orman Bakanlığı & ODTÜ

Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze İstanbul’un Sosyo-Ekonomik Dönüşümü

Nihal Gabaçlı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Gülbin Erdem Karahanoglu, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Osmanlı’dan Türkiye Cumhuriyeti’ne Finansal Değişimler ve Etkileri

Erdal Arslan, Selçuk Üniversitesi

Gizem Korkmaz, Selçuk Üniversitesi

Erken Cumhuriyet Döneminde Liranın Değerini Korumaya Yönelik Politikalar

İsmail Altay, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Avni Önder Hanedar, Sakarya Üniversitesi

Moderatör: Alp Yücel Kaya

Salon 3

2 MAYIS 2024 / 16.30-18.00

A2. MAKROEKONOMİ

Türkiye Ekonomisinin Bitmeyen Çilesi: Kronik İstikrarsızlık

Mustafa İsmihan, Doğu Akdeniz Üniversitesi

Nüfus Yaşlanması: Türkiye Üzerine Öngörüler

Pınar Sezer, Hacettepe Üniversitesi

Zuhal Kurur, Hacettepe Üniversitesi

The Current Account and Exhaustible Resources

Hakan Yetkiner, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Moderatör: Mustafa İsmihan

Salon 1

B2. CONTEMPORARY ISSUES IN INCOME DISTRIBUTION

Relative Contributions of Indirect Taxes and Inflation on Inequality: What Does the Turkish Data Reveal

Selçuk Gemicioğlu, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Burça Kızılırmak, Ankara Üniversitesi

Uğur Akkoç, Pamukkale Üniversitesi

Is Aggregate Demand Wage or Profit-Led? An Empirical Analysis for Turkey and EU Countries

A. Eren Yıldırım, Uşak Üniversitesi

Metin Tetik, Uşak Üniversitesi

Land Wealth and Lack of Capital Accumulation

Alper Duman, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Moderatör: Mehmet Karaçuka

Salon 2

C2. İKTİSADİ POLİTİKA TARTIŞMALARI

Türkiye’de 1980 Sonrası Teknoloji, Sanayi ve Yenilik Politikalarının Evrimi

Erkan Erdil, ODTÜ

Semih Akçomak, ODTÜ

Teoman Pamukçu, ODTÜ

Central Banks as Hegemonic Apparatuses

Galip Yalman, ODTÜ

Türkiye’de Dış Kaynak Giriş ve Çıkışları Üzerine Bir Değerlendirme

Yaşar Uysal, Dokuz Eylül Üniversitesi

Çoklu Krizler, Alternatif Politikalar ve Türkiye’nin Dönüşüm Çabaları

Murad Tiryakioğlu, Afyon Kocatepe Üniversitesi

Moderatör: Erkan Erdil

Salon 3

3 MAYIS 2024 / 09.30-11.00

A3. DISCUSSION ON POLITICAL ECONOMY (ONLINE*)

Unveiling the Agglomeration Effect: Productivity and Population Density in Turkish Provinces (1939-2020)

Güneş Aşık, TOBB ETÜ

Ulaş Karakoç, Kadir Has Üniversitesi

Cem Özgüzel, OECD

Once Upon a Time in Anatolia: The Long Run Development Effects of American Missions in Anatolia

Yaşar Ersan, University of Michigan

İlhan Can Özen, ODTÜ

Crises and Elections in a Competitive Authoritarian Regime: District-Level Evidence from Türkiye

Aykut Attar, Hacettepe Üniversitesi

Ayça Tekin Kuru, TED Üniversitesi

Moderatör: Ayça Tekin Kuru

*Oturumun "Teams" linki programın son sayfasında yer almaktadır.

B3. ULUSLARARASI İKTİSAT VE EKONOMİK BÜYÜME

2002-2023 Yılları Arasında Türkiye'nin Yüksek Teknoloji Ürünleri Ticareti, Endüstri-İçi Ticaret Uygulaması

Şerif Yüksel, İstanbul Kültür Üniversitesi

Çok Boyutlu Karmaşıklık ve Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği

Rümeysa Buket Öner, Süleyman Demirel Üniversitesi

Küresel Zorlukların Üstesinden Gelmek: Gelişmiş İş Birliği ve Adil Yönetişim Yoluyla Sürdürülebilir Kalkınma

Özden Sevgi Akıncı, Bağımsız Araştırmacı

Saadet Yağmur Kumcu, Uşak Üniversitesi

Moderatör: Aydanur Gacener Atış

Salon 2

C3. İKİZ DÖNÜŞÜM: DİJİTALLEŞME VE YEŞİL EKONOMİ

İkiz Dönüşüm Sürecinde Öne Çıkan Beceriler ve Türkiye

Duygu Ölçer, Ege Üniversitesi

Neşe Kumral, Ege Üniversitesi

Kent Sakinlerinin Karbon Ayak İzine İlişkin Bir Çalışma: İzmir Kenti "İklim Nötr" Hedefine Doğru

Meneviş Pirili, Yaşar Üniversitesi

Pınar Börü, Bağımsız Araştırmacı

Akın Erdoğan, Ege Üniversitesi

Leyla Ögüt, Bağımsız Araştırmacı

Özge Yılmaz, Bağımsız Araştırmacı

Dijital Dönüşüm Sürecinde Türkiye'nin Dijital Dönüşüm Endeksinin Hesaplanması

Fatma Deniz Dermenci, Yaşar Üniversitesi

Ayten Ayşen Kaya, Ege Üniversitesi

Moderatör: Ayten Ayşen Kaya

Salon 3

3 MAYIS 2024 / 11.30-13.30

A4. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE YAPISAL DÖNÜŞÜM

Türkiye Ekonomisinde Hizmetleşme Eğilimleri, Sektörel Bağlantılar ve Sapmalar
Emine Tahsin, İstanbul Üniversitesi

Sanayisizleşme, Yapısal Dönüşüm ve Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme: Türkiye Analizi

Gazi Polat, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm ve Enerji Verimliliği

Ali Kürşat Sak, İTÜ

Türkiye Tarımındaki Kapitalist Dönüşüme Yasalar Üzerinden Bakmak: Tarım ve Tohumculuk Kanunu ile Sözleşmeli Üretime İlişkin Yönetmelikler Bağlamında Değerlendirme

Akif Dinçer, Bağımsız Araştırmacı

Moderatör: Neşe Kumral

Salon 1

B4. EMPIRICAL ANALYSIS ON FINANCE, ENERGY & ENVIRONMENT

A Nonlinear Autoregressive Distributed Lag (NARDL) Analysis of the Impact of Crude Oil Prices and Exchange Rates on Turkey's Harmonized Consumer Price Index

Onur Akkaya, Kilis 7 Aralık Üniversitesi

An Analysis of the Financial Viability of Renewable Energy Investments: A Case Study on Residential Solar and Battery Solutions

İsmail Emir Elmas, Yıldız Teknik Üniversitesi

Exchange Rate Regimes, Reserves and Financial Openness

Erdal Özmen, ODTÜ

Fatma Taşdemir, Sinop Üniversitesi

An Analysis of the Impact of Financial Inclusion on Economic Growth: The Case of Fragile Five Countries

Yiğit Gökmen Etik, Yaşar Üniversitesi

Merve Keser, Yaşar Üniversitesi

Moderatör: A. Nazif Çatık

Salon 2

C4. INCOME INEQUALITY: CHALLENGES AND SOLUTIONS

Is Low Inflation Bad for Income Inequality? Evidence from Inflation Targeting Adoption Events

Alexandru Minea, Université Clermont Auvergne

Redistribution Trends in Turkey: Unintended Consequences versus Deliberate Policies

Hasan Tekgüç, Kadir Has Üniversitesi

Sıtkı Değer Eryal, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Bridging the Gap: The Interplay Between Financial Intermediation, Government Policy, and Income Inequality

Muhammet Fatih Elçin, Dokuz Eylül Üniversitesi

Moderatör: A. Özlem Önder

Salon 3

3 MAYIS 2024 / 14.30-16.00

A5. KÜLTÜR VE DAYANIŞMA

Sermayem Derdim Midir? : Alevi Burjuvazisi

Çiğdem Boz, Fenerbahçe Üniversitesi

Yeni Türkiye'nin Yeni Sineması Neden Taşralı?

Çiğdem Boz, Fenerbahçe Üniversitesi

İhsan Koluvaçık, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Kadın Yoksulluğu ve Sosyal Dayanışma Kooperatifleri

Başak Karşıyakalı, Dokuz Eylül Üniversitesi

Sercan Köksal, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Dilek Aykut Seymen, Dokuz Eylül Üniversitesi

Moderatör: Çiğdem Boz

Salon 1

B5. KAMU EKONOMİSİ VE MAKROEKONOMİ

Kamu Girişimciliği ve Türkiye

Orhan Şimsek, Artvin Çoruh Üniversitesi

Ahmet Arif Eren, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Kamu Mallarının Sağlanmasında Özgecilik ve Karşılıklılığın Rolü: Sosyal Ağ Dinamikleri Üzerinden Bir İnceleme

Emine Özge Yurdakurban, Yeditepe Üniversitesi

Kur Korumalı Mevduat Yatırımcılarının Profil Analizi

Nazlı Şahanoğulları, İstanbul Kültür Üniversitesi

Gizem Turna Cebeci, Fenerbahçe Üniversitesi

Moderatör: Metin Karadağ

Salon 2

C5. GÜVENLİK, DEPREM VE TOPLUMSAL REFAH

Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma ve Güvenlik: Türkiye Üzerinden Notlar

Gülşah Sedefoğlu, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Ayfer Genç Yılmaz, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Türkiye'nin Deprem Gerçeği ile Yüzleşmesi: Ekonomik Büyüme ve Gelir Eşitsizliği Üzerine Analizler

Burcu Türkcan, Ege Üniversitesi

Disaster Mismanagement: Decline in Efficiency of Public Provisioning in Earthquake-hit Regions in Turkey

Ege Çağatay, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Alper Duman, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Türkiye'de Terör, Bölgelerarası Gelişmişlik Farkları ve Bölgelerarası Göç

Necmettin Çelik, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Moderatör: Murad Tiryakioglu

Salon 3

3 MAYIS 2024 / 16.30-18.30

KAPANIŞ PANELİ

**DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE EKONOMİSİ:
DİNAMİKLER, DÖNÜŞÜMLER VE ÇÖZÜMLER**

ALP YÜCEL KAYA
EGE ÜNİVERSİTESİ

YAŞAR UYSAL
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

GALİP YALMAN
ODTÜ

Moderatör: R. FUNDA BARBAROS

*Online yapılacak olan A3 oturumu için Teams linki:

<https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3aOfexOKKW5vJKoHjqOZKPuHvDRNKgglp5Ego7biB4rMg1%40threac.tacv2/1713389585487?context=%7b%22Tid%22%3a%226dcc2adc-d971-4d46-ab96-7fcb443c00a1%22%2c%22Oid%22%3a%227ba0ee9a-33f4-47db-b955-e764402a378c%22%7d>

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Küresel Zorlukların Üstesinden Gelmek: Gelişmiş İş Birliği ve Adil Yönetişim Yoluyla Sürdürülebilir Kalkınma

Özden Sevgi Akıncı¹, Saadet Yağmur Kumcu²

Adil küresel yönetim ve sürdürülebilir uluslararası ticaret arayışı, dünya çapında ekonomik refah ve istikrarın temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte ekonomik öğretiler ve güç dinamiklerindeki tarihsel değişimler, uluslararası finansal mimaride kapsayıcı büyüme ve iş birliğini teşvik edecek yapısal dönüşümlere duyulan ihtiyacın altını çizmektedir. Bu çalışma, gelişmekte olan ülkeler (GOÜ) ve az gelişmiş ülkelerin (AGÜ) küresel yönetim ve ticaretle karşılaştığı zorlukları incelemekte ve temsilin arttırılması, ticaret engellerinin azaltılması ve kapasite geliştirme yoluyla bu engellerin hafifletilmesine yönelik yolları araştırmaktadır. 2009'dan 2022'ye kadar uzanan IMF raporlarının niteliksel analizi yoluyla, acil küresel sorunları ele almak ve adil ekonomik kalkınmayı sağlamak için küresel iş birliğinin zorunluğunun altını çizmektedir.

Bulgular, GOÜ ve AGÜ'lerin küresel ekonomideki artan etkisini ortaya koymaktadır ve bu değişimi yansıtacak şekilde karar alma mekanizmalarının yeniden yapılandırılmasının gerektiğini göstermektedir. Ayrıca çalışma, ticari korumacılığın küresel refah üzerindeki zararlı etkisini vurgulamakta ve ortak zorlukların aşılmasında çok taraflı iş birliğinin önemini altını çizmektedir. Öneriler arasında, daha uyumlu ve sürdürülebilir bir küresel ekonominin önünü açacak şekilde daha fazla kapsayıcılık ve şeffaflığı teşvik etmek için küresel yönetim yapılarında reformlar yer almaktadır. Bununla birlikte büyük güçler arasındaki iş birliği, zorlukların üstesinden gelmek ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için hayati öneme sahiptir.

Araştırma, sonuç bölümünde ticari korumacılığın küresel refah üzerindeki zararlı etkilerini vurgulamaktadır ve küresel yönetişimde engellerin azaltılması ve temsilin arttırılması çağrısında bulunmaktadır. Değişen küresel ekonomik dinamikler karşısında uluslararası kurumlarda artan iş birliği ve şeffaflık ihtiyacını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: uluslararası ticaret, refah, küresel krizler, gelişmekte olan ülkeler, yeni uluslararası finansal mimari

JEL Kodları: F13, F15, O43, O19

¹ Dr. Uluslararası Ticaret ve Finansman, Bağımsız Araştırmacı, Uşak, Türkiye, osevgiakinci@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9250-4446>

² Dr. Öğretim Üyesi, Uşak Üniversitesi, Ulubey Meslek Yüksekokulu, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, yagmur.kumcu@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9220-7030>

A Nonlinear Autoregressive Distributed Lag (NARDL) Analysis of the Impact of Crude Oil Prices and Exchange Rates on Turkey's Harmonized Consumer Price Index

Onur Akkaya¹

This study focuses on examining changes in consumer prices in Turkey and, more specifically, seeks to understand the drivers behind fluctuations in the prices of transport-related services, with a particular emphasis on the Harmonized Index of Consumer Prices: Transport for Turkey. The research aims to determine how external factors, such as crude oil prices and exchange rates, have influenced consumer inflation in Turkey over the period from 1996 to 2023. The methodological framework of the study is established using the Nonlinear Autoregressive Distributed Lag (NARDL) model. This analytical tool offers a robust means of dissecting the complex relationship between crude oil prices, exchange rates, and consumer inflation, taking into account both long-term and short-term effects. NARDL allows us to assess the impacts of exchange rate and crude oil price fluctuations during heterogeneous periods separately. The findings reveal that the effects of fluctuations in crude oil prices and exchange rates on consumer inflation in Turkey are intricate. This study aims to provide valuable applied insights for shaping economic policies and devising strategies to combat inflation. In conclusion, this research represents another step towards understanding and supporting Turkey's efforts to maintain economic stability. The insights gained from this study can guide economic policymakers in comprehending and balancing the impacts of exchange rate and crude oil price fluctuations.

Key Words: Harmonized Consumer Price Index, Crude Oil Prices, Exchange Rates, NARDL Model, Inflation Analysis

JEL Code: E50; E52; E58

1 Assoc. Prof. Dr., Department of International Trade and Logistics, Kilis 7 Aralık University, Kilis, Turkey, onurakkaya@kilis.edu.tr, onr.akkaya@gmail.com, mobil tel: +541 2019157.

Erken Cumhuriyet Döneminde Liranın Değerini Korumaya Yönelik Politikalar

İsmail Altay¹, Avni Önder Hanedar²

Osmanlı İmparatorluğu'nda dış ticarete ve yabancı sermayeye dayalı olan ekonomik yapının yerini Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte devletçiliğin ön planda olduğu bir iktisat politikası almıştır. Bu değişim doğrultusunda Erken Cumhuriyet Döneminde liranın değerini korumaya yönelik politikalar uygulanmıştır. Bu çerçevede bu çalışmanın amacı 1923-1946 yılları arasında liranın değerini korumaya yönelik politikalar, *Akşam*, *Cumhuriyet* ve *Borsa* gazetelerinden elde edilen günlük döviz kuru fiyatları ve konu ile ilgili haberler üzerinden incelenmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan 1929 yılına kadar dönemde Lozan Anlaşması kapsamında gümrük tarifelerinin değiştirilememesi, cari açık ve para politikasına dair merkezi bir otoritenin inşa edilmemesi gibi faktörler nedeniyle lira değer kaybına uğramıştır. 1930'lu yılların başlarında ise Merkez Bankası kurulmuş ve lirayı korumaya yönelik kanunlar çıkarılmıştır. Bunun yanında uygulanan sıkı para politikası, gümrük tarifelerinin arttırılarak cari fazla verilmesi ve uluslararası sistemde yaşanan istikrarsızlık nedeniyle lira İngiliz sterlini ve Amerikan dolarına karşı değer kazanmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile Türkiye ekonomik açıdan olumsuz etkilenmiştir. Bu dönemde karaborsada oluşan kur fiyatı resmi kur fiyatının oldukça üzerinde seyretmiş ve lira değer kaybına uğramıştır. 1946 yılında ise lira devalüe edilmiştir. Elde edilen bulgular liranın değerinin 1930-1938 yılları arasında liranın değer kazandığını göstermektedir. Ancak diğer dönemlerde uluslararası alanda yaşanan savaşın, krizin ve Türkiye ekonomisinin sınırlılıkları nedeniyle liranın değer kaybettiği belirtilebilir.

Anahtar kelimeler: Devletçilik, liranın değeri, döviz kuru

Jel Kodları: N14, N44

¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Rize, e-posta: ismail.altay@erdogan.edu.tr

² Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ekonometri Bölümü, Esentepe Kampüsü, Sakarya, e-posta: onderhanedar@sakarya.edu.tr

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Finansal Değişimler ve Etkileri

Erdal Arslan¹, Gizem Korkmaz²

Türkiye ekonomisi geçmişten bugüne kadar süregelen bir değişime ve gelişime uğramıştır. Osmanlı döneminden itibaren Türkiye ekonomisi fermanlar, reformlar, antlaşmalar, sanayileşme, bankaların kurulması, ATM'lerin çıkması, kripto paranın bir yatırım parçası olması gibi birçok değişikliğe şahit olmuştur. Bütün bu dönüşümlere ek olarak günümüz dünyasında gelişen teknoloji ile birlikte yapay zeka ve bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması kripto para gibi yeni finansal ürünlerin ortaya çıkmasına neden olmakta ve yeni finansal ürün işlemlerinin maliyetini düşürmekte böylelikle bireylere daha fazla kar imkanı sağlamaktadır. Finansal ürünlerdeki değişim beraberinde piyasalarda yani kıymet değeri olan ürünlerin alınıp satıldığı platformlarda gelişime ve daha önce var olmayan piyasaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Finansal yeniliklerin hızlı artışı paranın arz ve talep mekanizmasında da değişiklikler yaratmakta bu nedenle yatırımcılar yeni yatırım araçlarıyla işlem yapmakta daha istekli olmaktadır.

Bireylerin yeni yatırım araçlarına daha fazla ilgi göstermesi sadece günümüzde değil geçmişte de yaşanmıştır. Bu nedenle Osmanlı döneminden itibaren süregelen sistemler Türkiye ekonomisine büyük ölçüde katkı sağlayıp, yerini yenilerine bırakmıştır. Osmanlı ekonomisinde yer alan defterdar günümüzün maliye bakanına, mir-i hazine ve enderun dış ve iç hazine yönetimine değişmiştir. Öşür, ziraat mahsullerinden belirli şartlarda alınan vergi ve cizye, gayrimüslim erkeklerden alınan vergi ise kaldırılmıştır. Bunun gibi birçok işleyiş şekli yerini farklı sistemlere bırakmış veya kaldırılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, özellikle Osmanlı döneminden itibaren günümüze Türkiye'deki finansal yeniliklerin çıkışları, mali sistemlerin değişimleri ve bu değişimlerin Türkiye ekonomisi üzerine olan etkileri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Ekonomisi, Türkiye Cumhuriyeti Ekonomisi, Ekonomik Sistemlerin Değişimi, Teknolojik Gelişmeler, Finansal Piyasaların Değişimi ve Gelişimi, Bireysel Tercihlerin Değişimi,

Jel Code: O50

¹ Selçuk Üniversitesi Doç. Dr. – erdalarslan@selcuk.edu.tr

² Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi – gizem4012@gmail.com

Unveiling the Agglomeration Effect: Productivity and Population Density in Turkish Provinces (1939-2020)

Güneş Aşık¹, Ulaş Karakoç², Cem Özgüzel³

This paper investigates the relationship between agglomeration and productivity in Turkish provinces over a long time span, from 1939 to 2020, through the lens of economic geography. A central premise of recent Economic Geography models suggests a positive correlation between population density and productivity/wages in more densely populated areas. We test this hypothesis in the context of Turkey using panel data models that account for factors like educational attainment, specialisation, and market potential. To address potential endogeneity issues between population density and productivity, we employ historical instruments for population density.

Keywords: Agglomeration, Productivity, Population Density

JEL Code: R11, O47

¹ Dr. Öğr. Üyesi, TOBB ETÜ

² Dr. Öğr. Üyesi, Kadir Has Üniversitesi

³ Araştırmacı, OECD

Sermayem Derdim Midir?: Alevi Burjuvazisi

Çiğdem Boz¹

Cumhuriyet tarihi boyunca Alevilerin sınıfsal konumlarının nasıl değiştiğini anlamak açısından bu tarihi üç alt dönemde ele almak mümkün. Bunlardan birincisi, Alevilerin genellikle kırsalda yaşadığı ve orta- yoksul köylü sınıfında oldukları 1923- 1960 aralığıdır. Kitlel olarak kentlere göç ederek proleterleşmenin başlamasının yanında gerek refah devleti uygulamaları gerekse yurtdışından gelen kaynaklarla Alevilerin içinden küçük burjuva sınıfı çıkardığı 1960-80 aralığı ise ikinci alt dönem olarak görülebilir. Aleviler içinden bir sermayedarlar sınıfının-burjuvazinin- çıkması ise 80'lerin ikinci yarısından itibaren gerçekleşir. Kentlere görece geç bir tarihte gelmiş olmalarının yanında zanaat, ticaret becerilerinden ve birikimden yoksun oluşları Alevileri iş dünyasında dezavantajlı bir duruma sokmuştur. İşte bu çalışmada literatür taraması ve derinlikli mülakatlar aracılığıyla toplanan veriyle Alevi burjuvazisinin ortaya çıkış koşulları, birikimlerinin kaynakları ve iş yapma zihniyetleri sorgulanarak, belli bir "Alevi iş insanı" tipolojisinin olup olmadığı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Burjuva, Alevi burjuvazisi, din-ekonomi

Jel Kodları: Z12, Z13, N35, N85

¹Profesör, Fenerbahçe Üniversitesi İİSBF Ekonomi-Finans Bölümü, cigdem.boz@fbu.edu.tr

Yeni Türkiye'nin Yeni Sineması Neden Taşralı?

Çiğdem Boz¹, İhsan Koluvaçık²

Türkiye sinema tarihi çalışmalarında 1990'ların ortasından günümüze kadar olan süreç bağımsız sinemacılar veya yeni sinema dönemi olarak isimlendirilir. Sinema tarihi açısından bu dönemi öncekilerden ayıran özellikler; karşıt ya da muhalif bir üretim sürecini barındırması, klasik neden sonuç ilişkili anlatıdan kopuşu içermesi, seyirciyi yönetmenin üzerinde durduğu meseleler hakkında düşünmeye yöneltmesi, seyircinin aktif bir katılımını gerektirmesi, piyasa koşullarının belirlemiş olduğu ilişkilerin dışında yer alması olarak özetlenebilir. Bağımsız sinemacıların önemli özelliklerinden bir diğeri de taşrayı sosyolojik anlamda analiz ederek beyaz perdeye aktarmalarıdır. Söz konusu dönemde Türkiye iktisat tarihine baktığımızda kontrolsüz dışa açılma ve finansallaşmanın neden olduğu sorunlar hatta krizler karşımıza çıkar. Bu krizlerden birinin sonucu olarak iktidara gelen AKP'nin başarısı çoğu zaman yereldeki örgütlenme gücü ile açıklanmıştır. Yerel örgütlenmenin en büyük mali destekçisi ise 1990'larda yükselişe geçen "Müslüman" sermayedarlar olmuştur. İktisat tarihi çalışmalarında AKP dönemi olarak da isimlendirilen ve halen içinde bulunduğumuz dönemde Türkiye ekonomisinin kadim yapısal sorunları varlığını sürdürürken, iktisat politikaları bağlamında pek çok ilk yaşanmıştır. AKP "yerli ve milli" söylemiyle somutlaşan bir strateji izleyerek kendisini iktidara taşıyan sermaye grupları lehinde adımlar atmış ve bir grup sermayedara kaynak transferi yaparak iktidarını yirmi iki yıl boyunca koruyabilmiştir. Bu süreçte Anadolu'nun bazı şehirleri yeni sanayi merkezleri olarak ortaya çıkarken, bu şehirlerin yaşam kültürleri, insan ilişkileri de daha ilgi görür olmuştur. Ekonomik kötü gidişata rağmen AKP'nin üst üste seçimleri kazanması sosyal bilimcileri olduğu kadar sanatçıları da bu "başarının" nedenlerini araştırmaya itmiştir. Bu nedenle 2000 sonrasında hem sosyal bilimlerde hem de sinemada yerelde ne olup bittiğini başka bir deyişle taşradaki toplumsal ilişkileri anlamaya dönük bir çaba gözlemliyoruz. İşte bu çalışmada 2000 sonrası Türkiye sinemasındaki taşra odaklı dönüşümün sosyo-ekonomik nedenleri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye sineması, bağımsız yönetmenler, taşra, sinema ve ekonomi

JEL Kodları: Z11, A14, N15

¹ Doç. Dr., Fenerbahçe Üniversitesi

² Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Türkiye Tarımındaki Kapitalist Dönüşüme Yasalar Üzerinden Bakmak: Tarım ve Tohumculuk Kanunu ile Sözleşmeli Üretime İlişkin Yönetmelikler Bağlamında Değerlendirme

Akif DİNCER¹

1980'lerden günümüze Türkiye tarımı büyük bir dönüşüme uğramıştır. Bu dönüşüm süreci, 1980'lerden sonrasında uluslararası kurumlar (DB, IMF, DTÖ, AB) tarafından dayatılan politikalar bağlamında gerçekleşmiştir. 2000'lerden sonra tarımdaki dönüşüm Ortak Tarım Politikaları (OTP) kapsamında gündeme gelmiş ve daha yasal süreçlerle ilerlemiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren 5488 sayılı tarım kanunu, 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu, tarımdaki dönüşüm, küçük üreticilerin tasfiye edilip yerine şirketlerin almasını öngörmüştür. Bu doğrultuda Tarım Kanunu, "çiftçilere ödenecek desteklerin (GSYH) %1'inde az olmayacağını" belirtse de ödemeler hiçbir zaman GSYH'nin %1'ine hiçbir zaman eşit olmamıştır. 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ise, tohum sektöründe şirketlerin hâkimiyetini sağlamış ve çiftçileri şirketlere bağımlı kılmayı amaçlamıştır. Sözleşmeli üretime yönelik yapılan düzenlemeler ise, tarım-sanayi entegrasyonu sağlamak ve tarıma dayalı sanayinin hammadde ihtiyacının kesintisiz temin edilmesini amaçlamıştır. Kamusal alanın denetim dışı bırakılarak sadece şirketlerin koşulları belirlediği bir modele dönüşen sözleşmeli üretim, kapitalist üretim ilişkilerinin yeni biçimi olarak ön plana çıkmıştır.

Bu politikaların Türkiye tarımına yönelik etkilerini 2001-2019 dönemi tarım sayımlarında görüyoruz. Bu dönemdeki tarım sayımlarına göre, tarımdan kopan 757 bin üreticinin 643 bini 100 dekarın altında çalışan küçük çiftçilerden oluşmaktadır. Yine bu dönemde kullanım dışı kalan 3,6 milyon hektar arazinin 2 milyon hektarı 100 dekarın altında çalışan işletmelere aittir. Bu sonuçlara göre, tarımdaki küçük üreticilerin büyük çoğunluğu tasfiye edilmiş ve varlığını sürdüren çiftçiler, tarım ve tohum kanunlarıyla şirketlerin ihtiyaç duyduğu girdileri karşılamak için sözleşmeli üretime zorlanarak uluslararası iş bölümüne eklenmiştir.

Bu çalışma, 2001-2019 tarım sayımları ve bölgelere göre sözleşmeli üretim verilerinden yola çıkarak, Türkiye tarımındaki dönüşümü sağlayan yukarıdaki yasal süreçleri analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Jel Kodları: Q12, Q13, Q15, Q18

Anahtar Kelimeleri: Tarımsal Yapı, Türkiye Tarımı, Arazi Kullanımı

¹Dr. dncrakf@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8541-3351.

Disaster Mismanagement: Decline in Efficiency of Public Provisioning in Earthquake-hit Regions in Turkey

Ege Çağatay, Alper Duman

The aftermath of the 06.02.2023 earthquake in Turkey underscores the vital role of disastercontract efficiency in national recovery. This study delves into the repercussions of earthquakes on government contracts in disaster-prone regions, utilizing the Difference-in-differences (DiD) model. Emphasis is placed on understanding how the post-disaster scenario influences government contract efficiency, excluding considerations of policies or relocation aspects. An examination of auction types, particularly sealed-bid and negotiation, reveals a significant impact on contract efficiency. Employing a robust empirical strategy with DiD and Regression Discontinuity Analysis (RDA), the study aims to discern changes in government contract efficiency post-earthquake. Preliminary findings suggest a substantial decrease in efficiency. The study calls for continued research, offering insights into the intricate relationship between disaster, contracts, and regional development. Recommendations include refining control city selection, employing advanced methodologies, and testing model adequacy for a comprehensive evaluation.

Türkiye’de Terör, Bölgelerarası Gelişmişlik Farklılıkları ve Bölgelerarası Göç

Doç. Dr. Necmettin ÇELİK¹

Türkiye’de terör, özellikle yakın coğrafyadaki istikrarsızlıkların arttığı dönemlerde dramatik seviyelere ulaşabilen ve yaklaşık 50 yıldır süregelen yapısal bir sosyo-iktisadi sorun olarak varlığını korumaktadır. Benzer bir durum, I. Beş Yıllık Kalkınma Planı’ndan bu yana vurgulandığı üzere, bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları ve bölgelerarası göç açısından da geçerlidir. Bununla birlikte ülkenin doğu ve güneydoğusunda yer alan ve terörün ön planda olduğu yoksul bölgelerden ülkenin batısında yer alan görece daha gelişmiş ve güvenli bölgelere doğru süregelen göç hareketliliği, Türkiye’de terör, bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları ve bölgelerarası göç sorunu arasında sistematik bir neden-sonuç ilişkisinin olabileceğini gündeme getirmektedir. Nitekim terörün atalet kazandığı bölgelerde, özellikle terörün Türkiye tarihinin en yüksek seviyelerine ulaştığı son on yılda, kendisini dramatik bir şekilde gösteren gelir kaybı ve yoksullaşma, bölgelerarası göçün temel nedenlerinden biridir. Bu durum, Türkiye’de, bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları ve bölgelerarası göçün terörün sosyo-iktisadi nitelik dolaylı ve örtük maliyetlerinden biri olduğunu göstermektedir. Buna göre, ulusal ve ekonomik güvenlik sorunu olan terörizmle mücadelede iktisadi nitelikli politikaların devreye sokulmasının ve bu politikaların dengeli bir bölgesel kalkınma süreci ekseninde dizayn edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda, terörden en çok etkilenen bölgelerin mukayeseli üstünlüklerinin tespit edilmesi ve terörizmle mücadele ekseninde revize edilecek teşvik sistemi kapsamında bu üstünlüklere yönelik destek mekanizmalarının, geçici olmak koşuluyla, hayata geçirilmesi, birbirileriyle bağlantılı bu yapısal sorunların çözümünde etkili olabilecektir.

Anahtar Kelimeler : Terör, Ekonomik Güvenlik, Bölgelerarası Gelişmişlik Farklılıkları, Bölgelerarası Göç

JEL Kodları : D74, R11, R23.

¹ İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi, necmettin.celik@ikcu.edu.tr, ORCID NO: [0000-0003-0139-7778](https://orcid.org/0000-0003-0139-7778)

Türkiye’de Gelir Dağılımı Adaletsizliğinin Vergiler Üzerinden Analizi

Ayşe Nur ÇIRAK¹

Türkiye’nin yapısal sorunlarından biri olan gelir dağılımındaki adaletsizliğin oluşumunda işgücü yapısı, eğitim düzeyi, sektörel farklılıklar, yaş, cinsiyet vb. sosyoekonomik faktörler etkili olabilmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra vergi sistemindeki farklılıklar da gelir dağılımını etkileyebilmektedir. Vergiler niteliklerine dolaylı ve dolaysız olmak üzere ikiye ayrılır. Dolaylı vergiler harcamalar üzerinden alınan ve yansıtılması kolay olan vergiler iken; dolaysız vergiler ise gelir ve servet üzerinden alınan yansıtılması zor olan vergilerdir. Bu özelliklerinden dolayı maliye literatüründe dolaylı vergiler gelir dağılımını olumsuz etkilerken; dolaysız vergiler olumlu etkilemektedir. Bu bağlamda bu çalışmada Türkiye’nin gelir dağılımındaki adaletsizliğinin nedeni vergi türleri üzerinden araştırılmak amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada 2006-2022 dönemine ait gelir dağılımı adaletsizliğini gösteren gini katsayısı verisi bağımlı değişken seçilirken; dolaylı vergi olarak mal ve hizmet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payı ve dolaysız vergi olarak emlak vergisinin GSYH içindeki payı bağımsız değişkenler olarak seçilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki Toda-Yamamoto nedensellik analizi ile test edilmiş ve analiz sonuçlarına göre mal ve hizmet üzerinden alınan vergiler ile gini katsayısı arasında karşılıklı nedensellik ilişkisine ulaşılrken; servet vergisi türü olan emlak vergisinin gini kat sayısı ile aralarında nedensellik ilişkisine rastlanmamıştır. Çalışma literatüre güncel veriler ışığında katkı sağlamakla birlikte Türkiye’deki vergi sistemindeki aksaklıklara da çözüm önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı, Vergi Teorisi, Zaman Serisi

JEL Kodları: H20, H30, C32

¹ Doktorant, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, YÖK 100/2000 Kırsal Kalkınma Bursiyeri, aysenurcirakk8@gmail.com ORCID ID:0000-0001-7988-0706

Dijital Dönüşüm Sürecinde Türkiye'nin Dijital Dönüşüm Endeksinin Hesaplanması

Dr. Fatma Deniz Dermenci¹, Prof. Dr. Ayten Ayşen Kaya²

Son yıllarda siber fiziksel sistemler, nesnelerin interneti, yapay zekâ, bulut bilişim, üç boyutlu yazıcılar ve robot otomasyonu teknolojisi gibi dijital teknoloji alanlarında yaşanan gelişmeler üretim sistemlerini radikal bir şekilde dönüştürmeye başlamıştır. Günümüzde yaşanan teknolojik ilerlemeler ve yeni dijital teknolojilerinin kullanımının artması sonucu dijital dönüşüm kavramı gündeme gelmiştir. Bu bağlamda gittikçe artan bu küresel rekabet ortamında ülkelerin öne çıkabilmeleri için konumlarının net bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Bu çalışma dijital dönüşüm sürecinde Türkiye'nin AB ülkeleri arasında ve uluslararası rekabette konumunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye ve AB ülkeleri için, Sanayi 4.0 ile birlikte gerçekleşen dijital dönüşüm sürecinin etkisinin hissedildiği yıllar olan 2010-2021 yılları aralığında altyapı ve erişilebilirlik, teknoloji ve kullanım bileşenlerini ve dijital dönüşümü temsil eden 18 göstergiyi içeren dijital dönüşüm endeksi hesaplanmıştır. Türkiye ve AB ülkeleri için hesaplanan dijital dönüşüm endeksinin gösterge ve bileşenlerinin ağırlıkları temel bileşenler analizi (TBA) yöntemi ile içsel olarak belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre İsveç, Hollanda, Finlandiya ve Norveç gibi Kuzey Avrupa ülkelerinin dijital dönüşüm sürecinde AB ülkeleri arasında lider konumda oldukları, Yunanistan, Romanya, Bulgaristan ve Türkiye'nin performansı en zayıf ülkeler oldukları görülmektedir. Türkiye'nin sürdürülebilir bir ekonomik büyüme gerçekleştirebilmesi ve uluslararası rekabette söz sahibi olabilmesi için dijital dönüşüm sürecine uyum sağlayarak tüm sektörlerde dijital teknolojileri etkin ve yoğun bir şekilde kullanması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Türkiye Ekonomisi, AB Ülkeleri, Temel Bileşenler Analizi

Jel Kodları: O11, O33

¹ Araş. Gör. Dr. Ekonomi Bölümü, İşletme Fakültesi, Yaşar Üniversitesi deniz.sasmaz@yasar.edu.tr

² Prof. Dr. İktisat Bölümü, İİBF, Ege Üniversitesi aysen.kaya@ege.edu.tr

Land Wealth and Lack of Capital Accumulation

Alper Duman¹

There is a fundamental puzzle with regards to the Turkish economy. As a middle income country with a strong industrial sector both the employment rate and the capital stock per worker are low. Consequently real wages and the labor share are also very low. We account for these puzzling stylized facts by a modified version of a model of Hirano and Stiglitz (2022). The model focuses on the interactions of land prices and capital accumulation in an overlapping generations model. We argue that initially and ongoing high land prices lead to a low capital accumulation regime (capital shortage) with high levels of involuntary unemployment. We also demonstrate that wealth or rent taxes can ameliorate the negative consequences of the crowding out of the land wealth accumulation on capital accumulation and improve welfare.

JEL Codes: E22, H21, O11

¹ Izmir University of Economics, Department of Economics

Bridging the Gap: The Interplay Between Financial Intermediation, Government Policy, and Income Inequality

Muhammet Fatih ELÇİN¹

This paper conducts a nuanced investigation into global income inequality, beginning with an empirical analysis highlighting enduring and significant intra-country disparities over the past four decades. By grouping nations into five categories based on per capita income, it explores how market dynamics contribute to economic inequality and examines the role of government in addressing these disparities. A key finding reveals that financial development's impact on inequality depends on a country's income group, showing that financial advancements affect nations differently based on their economic status. Further, the study delves into the implications of government size on inequality within and across countries, challenging the traditional advocacy for reducing the government's role. A theoretical model focuses on financial development, government size, and income inequality as foundational elements. This model seeks to clarify how these factors interact and influence the broader economic inequality landscape. It employs post-war U.S. calibrations from 1954 to 2000 by Gomme et al. (2006) and Gillman and Kejak (2011) to argue that although tax-based government efforts can reduce inequality, the progression of the financial system might unintentionally increase it, mainly due to the adverse effects of banking productivity on tax rates. By emphasizing the nuanced impact of financial development and the complex role of government intervention, the paper suggests a careful reevaluation of economic policies. It advocates for strategies that directly confront the multifaceted nature of economic inequality, aiming for a fairer distribution of income and improved opportunities for all societal segments.

Keywords: Two-period Model, Financial Intermediation, Taxation, Income Inequality.

JEL Codes: D63, G20, H20.

¹ PhD student at Dokuz Eylül University Graduate School of Social Sciences and a research assistant at the Faculty of Business, at Dokuz Eylül University, İzmir, Turkey, email: fatih.elcin@deu.edu.tr

An Analysis of the financial viability of Renewable Energy Investments: A Case Study on Residential Solar and Battery Solutions

İsmail Emir Elmas¹

The escalating global warming and energy crises worldwide have prompted nations to intensify their efforts in harnessing renewable energy sources. In this context, solar energy systems stand out as one of the oldest and most advanced technologies, thus emerging as one of the most affordable renewable energy solutions. This study delves into the analysis of investments in solar energy systems using various economic models. As part of a field study, real-time anonymous electricity consumption data were collected hourly from a residence in Gökçeada, Çanakkale, representing a year's worth of data. Subsequently, the data were modelled and collected using the System Advisor Model, a software provided by the National Renewable Energy Laboratory. Comparisons were made between the typically used levelized cost of electricity and the recently introduced levelized cost of consumed electricity. Additionally, the project's investment rate of return, and return on investment values were examined to conduct the project analysis. The analyses revealed that the LCOE for the PV and battery system was 0.17 \$/kWh, while the LCOCE was 0.19 \$/kWh. However, when comparing the LCOCE value under the same conditions where the system was not installed, we still arrived at 0.19 \$/kWh. According to the LCOE, grid prices are deemed too low to render a residential project feasible. Conversely, based on the LCOCE, grid consumption prices are deemed sufficiently high to warrant investment. It's also important to note that, in systems solely utilizing PV, this equality is not observed, and the LCOCE appears cheaper when calculated without the system.

Keywords: Sustainable Cities, Renewable energy investments, Rooftop PV, Feasibility analysis, Levelized cost of consumed electricity (LCOCE)

JEL Codes: Q42, C61, G31

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi İktisat yüksek lisans öğrencisi, i.emirelmas@gmail.com

Türkiye’de 1980 Sonrası Teknoloji, Sanayi ve Yenilik Politikalarının Evrimi

Erkan Erdil¹

Bilim ve Teknoloji Politikası iktisadi kalkınmanın yapı taşlarından birisidir. Bugün dünyada pek çok ülke teknoloji geliştirilmesini, yenilik ve araştırma-geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinde bulunulmasını ve bunların ötesinde teknolojik yeniliklerin ortaya çıkarılması ve yaygınlaştırılmasını sağlayan bir ortam yaratılması için parasal ve parasal olmayan araç setleri kullanarak bilgi üretme ve yaygınlaştırma süreçlerine müdahale etmektedir. Kamu müdahalesinin teorik olarak bilgi üretme faaliyetinden elde edilen özel getirinin az ama kamusal faydanın fazla olduğu alanlara yönelmesi beklenir (Smits, Kuhlmann ve Teubal, 2010). Ancak günümüzde bir “yenilik sistemi” yaratmak ve kendi kendini tekrar yaratacak bir “yenilik ekosistem” ortaya çıkarabilmek için kamu beklenen özel faydanın yüksek olduğu alanlara bile müdahale edebilmektedir. Bu sunumun amacı Türkiye’de bilgi yaratma faaliyetlerine kamu müdahalesinin son 45 yıllık tarihini kısaca özetlemektir.

Devlet teknolojinin yönünü ve yayılma hızını belirlemeye yönelik politikalar tasarlayabilir (Stoneman ve Diederer, 1994; Steinmueller, 2010). Piyasa aksaklıkları ya da yenilik sistemindeki bilginin (ya da etkileşimin) yetersiz olması nedeniyle özel teşebbüs teknolojik bilgi üretme süreçlerine gereken yatırımı yapmayabilir; yanlış bir teknolojiye yatırım yapabilir, ya da aynı anda benzer teknolojiler geliştirebilir. Bu gibi durumlarda devlet piyasaya müdahale ederek özel teşebbüsü spesifik bir teknolojik alana hatta bir teknolojiye yatırım yapmaya yönlendirebilir. Almanya’nın özellikle 1870-1940 döneminde kimya endüstrisini (Doğan, 2018), Amerika’nın 1950-1990 arasına bilgi ve iletişim sektörünü (Mazzucato, 2013), ve yine Amerika’nın sivil amaçlı nükleer enerji piyasasını yaratması (Cowan, 1990) kamu müdahalesinin teknolojik gelişmenin yönünü nasıl belirleyebileceği konusuna örnek oluşturabilir. Devlet yine çoklu politika tasarımları ile geliştirilmiş herhangi bir teknolojinin yayılma hızına da müdahale edebilir. Aslında her iki durumda da amaç teknolojinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için belirsizliği gidermek, riskleri azaltmak ve teknolojik bilgiyi artırmaktır (Arthur, 1989; Cowan, 1990; 1991).

Daha detaylı bir tartışmaya girmeden önce üç hususun açıklığa kavuşturulması gereklidir: (i) bilim ve teknoloji politikası tabiri aslında pek çok politika kavramını barındıran şemsiye bir terimdir. Bu nedenle bilim politikası, teknoloji politikası ya da yenilik politikası gibi diğer spesifik politika alanları tanımlayan kavramlar yerine daha genel bir kavram kullanmayı tercih ettik; ancak elbette yeri geldiğinde bilim politikası, teknoloji politikası ve yenilik politikası gibi kavramları kullandık, (ii) bilim ve teknoloji politikalarının amaçları ve araçları boyutunda daha pratik bir anlatı izlendiği için bilim ve teknoloji politikasının yaslandığı teorik çerçeve hakkında kısaca bilgi vermek önemlidir, (iii) oldukça uzun bir dönem incelendiği için 45 yıllık süreci belirli dönemlere bölmek uygun olacağı düşünülmüştür.

Dönemin iktidarının 24 Ocak 1980 tarihinde açıkladığı kararlar ile Türkiye’de neo-liberal dönüşümün miladı olarak kabul edilen dönem aslında kendi içinde pek çok çelişkiyi ve karmaşıklığı da barındırmaktadır. 12 Eylül 1980 darbesi ile tesis edilen siyasal ortam çoğu dönüşüm(!) için uygun bir iklim yaratmış olmakla kalmamış, aynı zamanda beklenen iktisadi istikrarın tersine pek çok piyasa belirsizliğini de bünyesinde barındırmıştır. Doğal olarak bu belirsizliklerin genelde Türkiye sanayisine ve özelde ise bilim ve teknoloji politikalarına yansımaları olmuştur. Yaratılan baskıcı ve emek karşıtı iktisadi düzen bölüşüm ilişkilerinde de etkileri sonraki dönemlere de yansıyacak değişimler yaratmıştır. Türkiye imalat sanayiindeki karlılık düzeylerini, genel olarak 1980-1990 alt döneminde baskılanan ücretlerin seyrinin belirlediğini iddia etmek yanlış olmayacaktır (Memiş, 2007; Eres ve Kaya Bahçe, 2009). Öte yandan ihracata dayalı büyüme modelinin anlamlı düzeyde bir teknolojik dönüşümü

¹ ODTÜ İktisat Bölümü

sağladığına dair yeterli görgül kanıtın olmadığı söylenebilir. Sonraki dönemlerde ise daha çok küresel eğilimleri takip etme yönünde bir politika belirleme süreci yaşanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Ekonomisi, Sanayileşme, Yenilik

JEL Kodları: O25, O38, O14

Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze İstanbul'un Sosyo-Ekonomik Dönüşümü

Nihal GABAÇLI¹, Gülbin ERDEM- KARAHANOG̈LU²

Cumhuriyetin öncesinde birçok imparatorluğa başkentlik yapan İstanbul, her dönem iktisadi bir merkez olmuştur. Bulunduğu coğrafi konum itibariyle önemli ulaşım yollarının üzerinde yer alışı, gelişmiş bir ticaret ve sanayi altyapısının oluşumunu desteklemiş; kent Cumhuriyetin ardından da söz konusu iktisadi önemini sürdürmüştür. Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren ticaret ve sanayileşmenin yanı sıra İstanbul, finans ve hizmet sektörünün de en çok geliştiği şehir olmuş; nitelikli ve nitelsiz işgücünün önemli bir durağı haline gelmiştir. Yoğun bir göç hareketiyle karşı karşıya kalan kentte; nüfus yoğunluğu ve artış hızı, tarihinin en yüksek seviyelerine ulaşmış; demografik yapının plansız değişimine neden olmuştur. Söz konusu gelişmeler eğitim ve sağlık üzerinde de etkili olurken; bu kurumlarda niteliksel ve niceliksel değişiklikler yaşanmıştır. Bu çalışmanın amacı, dünyanın sayılı metropoller arasında yer alan İstanbul'un sosyo-ekonomik yapısını ve sektörel gelişimini, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze ilgili istatistiki verileri kullanarak bölgesel bir yaklaşımla incelemektir. Bu çerçevede birçok kaynak incelenmiş ve veriler bu çalışmada derlenerek İstanbul'un Cumhuriyet sonrası iktisadi tarihine ışık tutulmuştur. İstanbul'un iktisadi dönüşümü Türkiye'nin iktisadi dönüşümünün bir tasviri niteliğindedir. İktisadi gelişimi Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, başkentin değişmesi ile birlikte hız kesse de İstanbul, ülkenin ekonomik büyümesine en çok katkı sağlayan şehir olmayı sürdürmüştür. Buna karşın sanayi, ticari ve hizmetler sektörünün merkezi konumda olması bölgesel kalkınma politikalarının eksikliği ile şehrin kontrolsüzce büyümesine neden olmuş, birçok dezavantajı da beraberinde getirmiştir. Bunlardan en önemlileri barınma, altyapı, ulaşım, çevre kirliliği ve şehrin tarihi yapısındaki tahribattır.

Anahtar kelime: Cumhuriyet Dönemi Ekonomisi, Bölgesel Ekonomi, Türkiye Ekonomisi, İstanbul.

Jel Kodu: N15, N35, N95

¹İktisat Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İktisat Bölümü, nhlgabacli@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6048-5383>

²Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İktisat Bölümü, gulbin.erdem@medeniyet.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7731-3991>

An Analysis of the Impact of Financial Inclusion on Economic Growth: The Case of Fragile Five Countries

Yiğit Gökmen Etik¹, Merve Keser²

Financial inclusion is a topic that has retained its importance for years, both from perspectives of scholars and policy makers. In the era of technology, this concept has expanded its limits, moreover, FinTech can be accelerated the financial inclusion. The literature highlights the positive effects of financial inclusion on economic growth. However, the evidence is quite limited, especially for the fragile five and in the case of financial technologies. The aim of the this study is to examine the effects of financial inclusion and implementation of financial Technologies in daily life on economics growth for the fragile five countries which includes Türkiye. Panel data is used to examine the relationship between financial inclusion on economic growth. Macroeconomic and demographic data are included as control variables in addition to the financial inclusion variables.

Our findings support the positive relationship between Fintech inclusion and economic growth especailly after the period of Covid-19 Pandemic. This specific result may also lead further studies. Policy implications and incentives on financial Technologies like developed countries are doing can also lead to positive impacts on the mentioned country group.

Keywords: Financial inclusion, financial technology, economic growth, panel data

Jel Classifications: C33, C43, G28, O47

¹MA in International Trade and Finance, Graduate School, Yasar University Research Assistant, Department of International Trade and Finance, Faculty of Business, Yasar University, yigit.etik@yasar.edu.tr

²PhD in Economics, Graduate School, Yasar University Research Assistant, Department of International Trade and Finance, Faculty of Business, Yasar University

Relative Contributions of Indirect Taxes and Inflation on Inequality: What Does the Turkish Data Reveal?

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Gemicioğlu¹, Prof. Dr. Burça Kızıllırmak², Doç. Dr. Uğur Akkoç³

One way inflation affects consumption inequality is through its varying impact on the purchasing power of different households. Indirect taxes, which affect commodity price levels, are another effective factor influencing consumption inequality. Turkey is a highly unequal country with a long history of high inflation. Moreover, indirect taxes have been used frequently as a policy tool in the last decades. This study develops a novel approach to examining the relative contributions of household inflation rates and indirect tax changes to real consumption inequality and applies it to the case of Turkey. The analysis is carried out using both household-level data and artificial panel data created to apply the Shapley and Owen decomposition methods. The findings roughly can be summarized in two points. First, while nominal consumption during the 2003–2019 period became more equal, real consumption inequality increased as a result of price changes during that time. Variations in household inflation rates are the primary source of increased inequality. Second, changes in indirect taxes account for 31% to 68% of the unequalizing effect of price changes, depending on the method used. Results imply that monetary and indirect tax policy mix have been in favor of the rich in this period.

Keywords: Consumption Inequality, Decomposition Methods, Gini Index, Household Budget Surveys, Household Level Inflation Rates

Jel Codes: C83, D31, E31, H31, I31

¹ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü

² Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümü

³ Pamukkale Üniversitesi, İ.İ.B.F., Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü

Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Tarım Sektörünün Süregelen Yapısal Sorunları ve Çözüm Önerileri

Fatma M. UTKU-İSMİHAN¹

Türkiye’de tarım sektörü nüfusun temel gıda ihtiyacının karşılanması bakımından en önemli sektörlerden biri olmasının yanı sıra Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren ekonominin lokomotif sektörlerinden birisi olmuştur.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında uygulanan tarım politikalarının amacı tarımsal üretimi teşvik etmek, pazarlanabilir üretimi artırmak olmuş ve bu doğrultuda destekleyici ve müdahaleci, yüksek gümrük vergilerini içeren önlemlere öncelik verilmiştir. 1950’li yıllara gelindiğinde tarımsal ürünlerin üretimini artırmak amacıyla makineleşmeye yönelik teşvikler artırılmıştır. Bu uygulamaların neticesinde tarımsal üretim ve tarım ihracatında hedeflenen artışlara ulaşılmıştır. Tarımda uygulanan devlet müdahalesi ile üretim ve verimlilik artışına odaklı bu politikalar, piyasa ekonomisi temeli liberal politikaların ön plana çıktığı 1980’li yıllarına kadar devam etmiştir. Ancak, henüz liberal politikalara hazır olmayan tarım sektöründeki yapısal sorunlar -1980’den itibaren uygulanan tutarsız ve miyop politikalarla birleşince- gün geçtikçe daha fazla kronikleşmiş ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında tarım sektöründe gözlemlenen verimli dinamik yapıdan gün geçtikçe daha fazla uzaklaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar tarım alanında uygulanmış olan politikalarla birlikte ekonomide tarım sektörünü etkileyen kırılma noktalarını inceleyip sektörde alınması gereken öncelikli tedbirler kapsamında politika önerileri oluşturmaktır. Hiç kuşkusuz, günümüzde yaşanmakta olan küresel iklim krizi, yeşil dönüşüm ve benzeri çevresel koşullar yakın gelecekte tarım sektöründe üretimi daha da zorlaştıracaktır. Dolayısıyla, tarım sektörümüzün geleceği sorun odaklı proaktif tarım politikalarının ivedilikle belirlenmesine ve uygulanmasına bağlıdır.

Jel Kodu: N5, N50, Q1, Q18

Anahtar Kelimeler: Türkiye Ekonomisi, Tarım Sektörü, Tarım Politikası

¹ TOB ve ODTÜ

Türkiye Ekonomisinin Bitmeyen Çilesi: Kronik İstikrarsızlık

Mustafa İsmihan¹

Kronik istikrarsızlık dönemleri, popülist döngüler, tekrarlayan krizler ve bunlara bağlı düşük verimlilik ve değişken büyüme oranları, Türkiye'nin çok partili demokrasiye geçişinden bu yana Türkiye ekonomisinin yakın tarihindeki baskın makroekonomik temalar olmuştur. Çok partili dönemde, popülist politikalar sonucunda ortaya çıkan ve genellikle düzeltilmeyen makroekonomik sorunlar (ör. yüksek enflasyon, mali ve finansal dengesizlikler) bir süre sonra ciddi ekonomik ve/veya siyasi krizlerin ya da çalkantıların yaşanmasına vesile olmuştur. Ekonomide istikrarı yeniden sağlamak için, genellikle krizlerden sonra, çeşitli istikrar programları uygulandı, ancak genellikle siyasi nedenlerden dolayı, seçilmiş hükümetler ekonomide geçici bir rahatlama gördükten sonra istikrar politikalarını erteledi veya tamamen terk etti. Üstelik bu hükümetler ve halefleri genellikle benzer amaçlarla popüler ve kısa görüşlü ekonomi politikalarını sürdürmeyi tercih ettiler. Sonuç olarak, sağlıklı ve sürdürülemez politikaların uzun süre ısrarla uygulanması, yani kronik istikrarsızlık dönemlerinde, genellikle artmayan ve zaman zaman sert düşen toplam faktör verimliliğine (TFV) ve dolayısıyla ekonomik büyüme oranlarının beklenenden düşük ve/veya değişken olmasına sebep oldu. Bununla birlikte, istikrar politikalarının kararlı bir şekilde uygulandığı dönemlerde ise verimliliğin genellikle hızlı bir şekilde toparlandığı gözlemlenmiştir.

Bahsi geçen tespitlerden yola çıkan bu makalenin iki temel amacı vardır. İlk amaç, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kronik istikrarsızlıktan kaynaklanan TFV'deki kalıcı olumsuz etkileri ve dolayısıyla çıktı eğiliminde oluşan olumsuz değişiklikleri açıklayabilecek basit bir teorik çerçeve geliştirmektir. İkinci amaç, 1960-2022 döneminde yaşanan makroekonomik istikrarsızlık süreçlerinin Türkiye ekonomisindeki toplam faktör verimliliği ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini zaman serisi ekonometrik tekniklerini kullanarak araştırmaktır. Ampirik bulgular, Türkiye ekonomisinin tekrarlayan popülist ve partizan döngüleri ve buna bağlı olarak kronik istikrarsızlık ve oynak üretkenlik ve hoşnutsuz büyüme trendi süreçleri yaşadığı fikrini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: İstikrarsızlık, Ekonomik büyüme, TFV, Politik ekonomi, Zaman Serisi.

JEL Kodları: E60, O40, O50

¹ Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), mustafa.ismihan@emu.edu.tr

Kadın Yoksulluğu ve Sosyal Dayanışma Kooperatifleri

Başak Karşıyakalı¹, Sercan Köksal², Dilek Aykut Seymen³,

Yoksulluk, gelir yetersizliğinin yanı sıra sağlık, beslenme, eğitim ve boş zaman dâhil olmak üzere refahın diğer bileşenlerinin yetersizliğidir. Yoksulluk üzerine yapılan geleneksel çalışmalar, konunun öncelikle maddi yoksunlukla ilişkili bir durum olarak ele alınması ve sonra da kaynaklar ve refahla ilgili hane içi farklılıkları göz ardı eden hane halkı toplam verilerine odaklanması nedeniyle ciddi dezavantajlara sahiptir. Çok boyutlu yapısı nedeniyle yoksulluğun ölçümünde kullanılan “gelir temelli” ve “hane bazlı” göstergeler yoksulların koşullarını yeterince açıklayamamaktadır. Yoksulluğun anlaşılabilmesi için parasal boyutun ötesine geçen ve toplumsal cinsiyet perspektifini de içeren daha geniş bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Yoksulluğun ölçümünde birey bazlı göstergelerin kullanımı, hane içinde kaynakların tahsisi ve paylaşımı ile ilgili bazı toplumsal cinsiyet eşitsizliği kalıplarını anlamak için oldukça önemlidir. Bu bakış açısıyla yapılan analizlerin sonuçları yoksullukla mücadele ve geçim kaynağı yaratma programlarının tasarlanması ve değerlendirilmesinde politika yapıcılara yardımcı olabilir.

Bu çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımla kadınlar arasındaki yoksulluğu kapsamlı bir şekilde analiz ederek, kadın yoksulluğunun azaltılmasında sosyal dayanışma kooperatiflerinin rolünü ortaya koymaktır. Bu amaçla öncelikle Alkire-Foster metodu kullanılarak, TÜİK’in 2022 Yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması mikro verileri ile birey düzeyinde Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi hesaplanmıştır. Eğitim, sağlık, konut ve yaşam koşulları, sosyal ve çevresel faktörler ile ekonomik durum boyutları dikkate alınarak hesaplanan ÇBYE’ye göre Türkiye’de çok boyutlu yoksulluk oranı %24,3’ dür. Cinsiyete dayalı ayrıştırmada kadınların çok boyutlu yoksulluk oranı %27,2 olarak bulunurken erkeklerde bu oran %21,1’dir. Buradan hareketle çalışmada, Türkiye’de son yıllarda sayıları giderek artan sosyal dayanışma kooperatifleri içinde özellikle kadın kooperatifleri incelenerek, mevcut halleri ile kadın yoksulluğu sorununun çözümüne katkıları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Yoksulluğu, Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi, Sosyal Dayanışma Kooperatifleri

JEL Kodları: I32, J16

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, basak.kacmaz@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3835-0175

² Araş.Gör., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, sercan.koksal@ikcu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2879-7448

³ Prof.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, dilek.seymen@deu.edu.tr, ORC-ID: 0000-00015535-594X

İkiz Dönüşüm Sürecinde Öne Çıkan Beceriler ve Türkiye

Duygu Ölçer¹, Neşe Kumral²

Birçok bilim insanı giderek daha hissedilir hale gelen iklim değişiminin, eğer önlem alınmazsa gezenimizde 6. büyük yok oluşa neden olacağını öngörmektedir. Bu durum, türlerin büyük ölçüde yok olmasına yol açan ve “evrimin bahar temizliği” olarak da ifade edebileceğimiz önceki beş 5 büyük yok oluştan farklıdır.

Günümüzde bizi tehdit eden iklim değişimi, insan faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkmıştır. 1800'lerden bu yana kullanılan kömür, petrol ve gaz gibi fosil yakıtların yanması, sera gazı emisyonlarına- GHG- (esas olarak karbondioksit ve metan) yol açmıştır. Dünya'nın etrafında bir battaniye görevi gören ve giderek artan bu emisyon, güneş ısının hapsolmasına ve sıcaklıkların yükselmesine neden olmuştur.

Birleşmiş Milletler'e göre "iklim değişimi" kavramı, sıcaklık ve hava modellerindeki uzun süreli değişimlerdir. İklim değişikliği şiddetli kuraklıkları, su kıtlıklarını, büyük yangınları, yükselen deniz seviyelerini, selleri, eriyen kutup buzlarını, şiddetli fırtınaları ve biyolojik çeşitliliğin azalmasını içerir. Etkileri her geçen gün artan iklim değişimiyle/kriziyle mücadele edebilmek, başta üretim ve tüketim yapılarımız olmak üzere, yaşam biçimlerimizin de gezenimizin ekolojik sistemleriyle uyumlu hale gelmesini sağlayacak bir- yeşil dönüşümü- gerektirmektedir.

Son yıllarda birçok ülke sanayileşme politikalarında, yeşil dönüşümü ve bu dönüşümün gerçekleşmesinde önemli rolü bulunan dijital dönüşümü, öncelik olarak belirlemiş ve çok kapsamlı, birçok alana yönelik politikalar uygulamaya başlamıştır. Kısaca yeşil ve dijital dönüşüm ya da ikiz dönüşüm olarak tanımlanan bu dönüşüm sürecinin en önemli unsurlarından bir tanesi; işgücü becerileridir.

Genel anlamda “beceri” kavramı; belirli bir görevi veya işi yerine getirmek için gereken bilgi, yetkinlik ve deneyim olarak tanımlanmaktadır. Yeşil -ve daha dijital- bir ekonomiye ve topluma dönüşümün; iş gücü piyasalarında radikal değişimlere yol açacağı, tüm sektörler ve meslekler için yeni beceri ihtiyaçları ortaya çıkaracağı bilinmektedir. Gelecek nesillerin refahını sağlamak ve onlar için insana yakışan işler yaratmak, geleneksel üretim yapılarında yeşil ve dijital dönüşümü gerçekleştirmek ve toplumu, işgücünü özellikle de gençleri, gerekli beceriler ile donatmakla mümkündür.

Bu çalışmanın amacı, yeşil ve dijital dönüşüm sürecinde ne çıkan işgücü becerilerini değerlendirmek ve bu çerçevede Türkiye'deki durumu karşılaştırmalı verilerle analiz etmektir.

Anahtar kelimeler: dijital beceri, yeşil dönüşüm, ikiz dönüşüm, AB ülkeleri, Türkiye

Jel Kodları: A12, I20, J24, O1, O39, Q01

¹ Yüksek lisans öğreticisi, Ege Üniversitesi, olcerduygu96@gmail.com

² Prof. Dr., Ege Üniversitesi, kumralnese@gmail.com

Çok Boyutlu Ekonomik Karmaşıklık ve Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği

Rümeysa Buket ÖNER¹

Ekonomik karmaşıklık endeksi (eke), bir ekonomideki ürün çeşitliliğini ve yaygınlığını gösteren bilgi yoğunlu bir endekstir. Uluslararası ticaret verileri ile hesaplanan eke, ülkelerin büyüme ve gelişmişlik düzeyleri hakkında öngörude bulunmaktadır. Literatürde ekonomik karmaşıklık endeks değerleri ile büyüme arasındaki ilişkiyi ölçümleyen çalışma sayısı son yıllarda artmaktadır. Ancak ekonomik karmaşıklık ve büyüme ilişkisi, sadece ticaret verileri ve büyüme değerleri ile açıklanması günümüzde yeterli görülmemektedir. Bu sebeple ticaret, patent başvuru ve araştırma yayın verileri de dahil edilerek çok boyutlu ekonomik karmaşıklık ölçümleri yapılmaktadır.

Çalışmanın amacı, Türkiye ekonomisinin 2000-2021 yılları arası dönemde çok boyutlu ekonomik karmaşıklık düzeyi ve büyüme ilişkisi araştırılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenler; ekonomik karmaşıklık endeksi (eke) ticaret, eke teknoloji, eke araştırma verileri ve kişi başına düşen reel GSYİH verileridir. Değişkenler arasındaki ilişki, çoklu regresyon analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada, serilerin durağanlığı araştırılarak model kurulmuştur. Ardından normallik testi, Breusch Godfay seri korelasyon LM testi, heteroskedasite testi ve çoklu doğrusal bağlantı testleri yapılmıştır. Çok boyutlu ekonomik karmaşıklık büyüme ilişkisine yönelik kurgulanan bu model, genel olarak anlamlıdır. Ancak değişkenler özelinde anlamlılık düzeyi değişmektedir. Eke ticaret ve eke teknoloji değişkenleri, büyüme ile pozitif ve istatistiki olarak anlamlıdır. Ancak eke araştırma değişkenleri, büyümeyi açıklamada istatistiki olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kurgulanan bu modelde eke araştırma değişkeninin ekonomik büyümeyi açıklamada anlamlı olmama durumu tartışılmıştır. Son olarak model, Türkiye ekonomisi açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çok Boyutlu Ekonomik Karmaşıklık, Büyüme, Çoklu Regresyon Analizi

Jel Kodları: C3, F43, O11, O32

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Doktora Programı, Doktora Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-5554-5564, rumeysabuketoner@gmail.com

Exchange Rate Regimes, Reserves and Financial Openness

Erdal Özmen¹, Fatma Taşdemir²

Conventional theory maintains that managed exchange rate regime (ERR) prevailing economies tend to have higher levels of reserves to defend their currencies. Accordingly, exchange rate regime flexibility may be expected to reduce the need for reserve holdings. The empirical literature, however, often suggests that the movement from pegged to floating ERR leads the economies to hold more reserves. This paper aims to investigate the potential causes of the puzzling result between ERRs and reserves for emerging market and developing economies. To examine the relationship between ERR and reserves, we consider the effects of real income per capita, global financial conditions proxied with volatility and risk aversion index, imports of goods and services and de facto financial openness represented by international financial integration. Considering the divergence between words and deeds of monetary authorities, we prefer to use de facto ERR classification suggested by Ilzetzki et al. (2021). The literature often employs conventional estimation methods to examine the relationship between reserves and ERRs. The novel contribution of this study is to investigate the relationship between reserves and ERRs by considering data-driven threshold levels that pertain to ERR and financial openness. We first investigate whether prevailing ERR provides data-driven estimated threshold for the impacts of ERR on reserves. Then, we focus on whether the level of financial openness constitutes an endogenous threshold for the effect of ERR on reserves. Our results suggest that ERR and financial openness provide thresholds for the sensitivity of reserves to ERR. Accordingly, pegged ERR prevailing economies tend to accumulate more reserves than more flexible ERR implementing countries. We also find that ERR flexibility promotes reserve accumulation in financially more integrated economies. The empirical findings in this paper indicate that precautionary motive is the main driving force of international reserve accumulation.

Keywords: International reserves, Exchange rate regime, Financial Openness, Emerging market and developing economies.

JEL Codes: C34, F15, F31.

¹ Middle East Technical University, ozmen@metu.edu.tr

² Sinop University, ftasdemir@sinop.edu.tr

İzmir Kenti “İklim Nötr” Hedefine Doğru: Kent Sakinlerinin Karbon Ayak İzine İlişkin Bir Çalışma

Doç Dr. Meneviş Uzbay Pirili; Dr. Pınar Börü; Leyla Ögüt; Akın Erdoğan; Özge Yılmaz¹

Bu çalışma, İzmir’in, sera gazı emisyonlarını azaltım hedefine, *kent sakinlerinin tüketim alışkanlıklarındaki değişim dolayısıyla nasıl katkı verebileceklerine* ilişkin yürütülmekte olan Pozitif ve Sürdürülebilir Yaşam Tarzı (PSLifestyle) AB Horizon Projesinin ara çıktı analizlerini, Üniversite camiasıyla paylaşmayı ve tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. İzmir kentimiz, Paris İklim Anlaşmasıyla uyumlu olarak 2050 de “iklim nötr” bir kent olmak doğrultusunda, kentin aşağı yukarı 25 milyon ton civarında olan sera gazı emisyonunu (SECAP, 2020), 2030’a kadar en az % 40 oranında azaltmayı taahhüt etmiş bulunmaktadır ve bu hedef doğrultusunda şirketler, belediyeler, kamu kurumları ekonomi, teknoloji, altyapı ve yeşil enerji alanlarında pek çok girişimi hayata geçirmektedir. Diğer yandan, İzmir kentimiz girdi çıktı analizi ve sera gazı emisyonlarına ilişkin, kıymetli hocamız Prof. Dr. Osman Aydoğuş ve meslektaşlarının gerçekleştirdikleri çalışmada (İZKA, 2021) İzmir’in toplam emisyon kaynağı olarak nihai talep kalemleri içinde, emisyonun ağırlıklı olarak *tüketim faaliyetlerinden* kaynaklandığı görülmüştür.

Dolayısıyla İzmir’in iklim nötr hedefine ulaşılmasında, ekonomi, teknoloji, altyapı ve enerji alanlarında gerçekleşen önemli girişimlerin yanı sıra, kent sakinlerinin, yaşam tarzlarında ve tüketim alışkanlıklarının çeşitli boyutlarında karbon ayak izlerini azaltarak, sürdürülebilirlik doğrultusunda davranış değişikliği benimsemelerinin önemli bir katkısı olacaktır. Bu kapsamda, Türkiye ile birlikte 8 Avrupa ülkesinin pilot kentlerinde yürütülmekte olan AB Horizon “PSLifestyle” Projesinin amacı iklim kriziyle mücadele sürecine, kent vatandaşlarının aktif katılımını sağlamak için, vatandaşların tüketim alışkanlıklarının çevresel etkilerinin farkına varmasına ve daha sürdürülebilir ve sağlıklı yaşamlar sürmelerine destek olmaktır. Bu amaç doğrultusunda proje partnerleri tarafından vatandaş bilimi faaliyetleri ile kolektif olarak geliştirilmiş *PSL Web uygulamasını* <https://www.lifestyletest.eu/tr/> kullanarak vatandaşlar, tüketimlerinin ve gündelik yaşamlarının çeşitli boyutlarındaki çevresel ayak izleri - karbon ayak izleri - hakkında bilgi sahibi olmakta ve daha da önemlisi düşük karbonlu yaşamlar için bireysel yaşam planlarını tasarlayıp uygulayabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’den pilot kent olarak belirlenen İzmir’e odaklanarak, 2023’ten bu yana proje kapsamında elde edilen bulguları sunmak ve elde edilen veri ve bulguların ileride bu konuda yapılacak çalışmalara nasıl katkı verebileceğini tartışmaya açmaktır. Bu güne değin İzmir’de PSL web uygulaması yoluyla 8,000 den fazla tüketiciye ulaşılmıştır. Buradan elde edilen veriler ile çalışmada şu bulgu ve analizlere yer verilecektir.

- Tüketicilerin ortalama karbon ayak izi
- Çeşitli tüketim kategorilerinde ortalama ayak izleri
- Karbon ayak izlerinin demografik karakteristiklere göre dağılımı
- İzmir verilerinin diğer AB ülkelerin Pilot kent verileriyle karşılaştırılması

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma (Q01); İklim Değişimi ve Küresel Isınma

JEL Kodları: Q54

¹ **Meneviş Uzbay Pirili;** Yaşar Üniversitesi İşletme Fakültesi yarı zamanlı Öğretim Üyesi ve Zeytinçe EYDD

Pınar Börü; Araştırmacı ve Zeytinçe Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği -Zeytinçe EYDD-

Leyla Ögüt; Pazarlama ve İletişim Danışmanı, Zeytinçe EYDD

Akın Erdoğan ; Araştırmacı, Zeytinçe EYDD

Özge Erdoğan, Mali Müşavir, Zeytinçe EYDD

Sanayisizleşme, Yapısal Dönüşüm ve Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme: Türkiye Analizi¹

Öğr. Gör. Dr. Gazi POLAT²

Sanayisizleşme, imalat sanayi istihdam payında ve imalat sanayi katma değer payında gözlemlenen düşüşe işaret eden bir yapısal dönüşüm süreci olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşme sürecinde, sanayisizleşme önce gelişmiş sonra gelişmekte olan ülkelerde farklı dönüşüm süreçleri ile ortaya çıkmıştır. Bu nedenle sanayisizleşme, yapısal dönüşüm ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkileri ülkelere özgü açıklayabilmek kritik politik sonuçlar sağlayabilir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, Türkiye’de yapısal dönüşüm süreci ve sanayisizleşmenin ekonomik büyüme üzerine uzun vadeli etkisini incelemektir. Sanayisizleşme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki 1980 – 2020 dönemi için, ekonomik büyüme bağımlı değişken, imalat sanayi katma değer payı ve imalat sanayi istihdam payı açıklayıcı değişkenler olmak üzere, beşeri sermaye endeksi, kentleşme, küreselleşme, dışa açıklık, finansal gelişme endeksi ve toplam faktör verimliliği kontrol değişkenler ile araştırılmıştır. Tahmin sürecinde gecikmesi dağıtılmış otoregresif (NARDL) model yaklaşımı kullanılmıştır. Tahmin sonuçları Türkiye’de sanayisizleşme ve ekonomik büyüme arasında uzun dönemli asimetrik bir ilişkiyi göstermektedir. Bu ilişkiye göre uzun dönemde, imalat sanayi istihdam payında ve imalat sanayi katma değer payında meydana gelen azalış şoklarının (sanayisizleşmedeki artışın), ekonomik büyüme üzerinde negatif etkisi, artış şoklarının (sanayisizleşmedeki azalış) pozitif etkisinden daha büyüktür. Sonuç olarak Türkiye’de yaşanan sanayisizleşme sürecinin ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkisi, yaşanan sanayileşme sürecinin ekonomik büyüme üzerindeki olumlu etkisinden daha büyüktür.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Yapısal Dönüşüm, Sanayisizleşme, Asimetri, Eş-bütünleşme.

Jel Kodları: 010, O14, C32

¹ Yazarın 2024 Şubat ayında tamamlanan “Sanayisizleşme, Yapısal Dönüşüm ve Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme: Türkiye Analizi” isimli doktora tez çalışmasından hazırlanmıştır.

² Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Kaman Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü İletişim: 0 551 723 14 43 e-mail: gazipolat@ahievran.edu.tr

Türkiye’de Gelir ve Tüketim Eşitsizliği: Yaşam Döngüsü Analizi

Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ¹, Doç. Dr. Uğur AKKOÇ²

Küreselleşme ile birlikte ülkeler arası ve ülke için ekonomik eşitsizlikler daha da artmıştır. Ekonomik eşitsizliğin; gelir, tüketim ve servet eşitsizliği olmak üzere ekonomik eşitsizliğin üç türü bulunmaktadır. Bu eşitsizliklerin tümü aynı zamanda birbirlerini besleyen süreçlerdir. OECD ülkeleri arasında en yüksek dördüncü eşitsizliğe sahip olan Türkiye ekonomisi, küresel ekonomide son on yıllardaki artan eşitsizlikler trendinden de etkilenmiştir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarından biri olan ekonomik eşitsizliklerin, gelir ve tüketim eşitsizliklerinin seyri, eşitsizliklerin nedeni, Covid-19’un etkisi ve yoksulluk boyutlarıyla birlikte detaylı bir incelemesini sunmaktır. Türkiye ekonomisinin yakın döneminde gelir ve tüketim eşitsizliğinde trendler belirlenmeye çalışılacaktır. Türkiye ekonomisinde tüketim eşitsizliğinin son yıllarda gelir eşitsizliğinden daha hızlı arttığı ve önemli sorunlardan biri haline geldiği tespit edilmiştir. Bu amaçla, TÜİK tarafından derlenen Türkiye Hanehalkı Bütçe Araştırması’nın 2019 ve 2022 yılları verileri kullanılacaktır. Eşitsizliklerin analizinde Modigliani ve Brumberg (1954) tarafından önerilen yaşam döngü modeline göre, bireylerin gelir, harcama ve tüketimlerinin yaşam süresini gösteren zaman çizgisi boyunca gelir ve tüketim eşitsizliği hesaplanacaktır. Bulgular, yaşam döngü modeli öngörüsüne uygun bir şekilde gelir ve tüketim eşitsizliklerinin yaş gruplarına bağlı olduğunu teyit etmektedir. En yüksek gelir eşitsizliği 40-49 yaş grubunda görülmektedir. Tüketim eşitsizliği için ise, eşitsizliğin en düşük olduğu grup 20-29 yaş grubu olarak bulunmuştur. Bununla birlikte, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de Covid-19 sürecinde eşitsizliklerde artış görülmüştür. Çalışmanın önemli bir aşaması da, Covid-19 öncesi ve sonrası dönemde eşitsizlikteki değişimi incelemektir. Gini, Theil ve Atkinson index gibi çeşitli eşitsizlik ölçütleri ile ölçülen eşitsizlikler Covid-19 sonrasında önemli düzeyde artış göstermiştir ve orta gelir grubunun gelirinde meydana gelen erime önemli bir nedeni olarak görülmektedir. Çalışmada ayrıca, eşitsizliklerdeki artışın kaynaklarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gelir Eşitsizliği, Tüketim Eşitsizliği, Yaşam Döngüsü Modeli, Gini Endeksi, Türkiye Ekonomisi

Jel Kodları: D31, E21, H31, I32

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F., Maliye Bölümü

² Pamukkale Üniversitesi, İ.İ.B.F., Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü

Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm ve Enerji Verimliliği

Ali Kürşat Sak¹

Türkiye ekonomisi işgücü ve üretimin tarımdan tarım dışı sektörlerle, özellikle de hizmetler sektörüne doğru büyük bir yeniden tahsisinden geçmiş ve tarım sektörünün üretimdeki payı azalırken, hizmetler sektörünün payı artmış ve imalat sektörünün payı sabit kalmıştır. Yapısal dönüşüm ve enerji verimliliği üzerine ayrı ayrı yapılan kapsamlı araştırmalara rağmen, etkileşimleri ekonomi literatüründe büyük ölçüde keşfedilmemiş olarak kalmıştır.

Bu çalışmada, 1970-2019 yılları arasında Türkiye ve akran ülkeler için ekonominin sektörel bileşimi (tarım, imalat ve hizmetler) ile sektörel enerji kullanımı arasındaki etkileşime odaklanarak toplam enerji verimliliğinin zaman içindeki davranışını 3 sektörlü (tarım, imalat ve hizmetler) bir model kullanarak sektörel ekonomik faaliyet ve enerji verimliliği arasındaki ilişkiyi inceliyorum. Başka bir deyişle enerji kullanımındaki değişimleri yapısal dönüşüm süreci ile ilişkilendiriyorum. Değişimin ne kadarının yapısal dönüşümden ne kadarının sektör içi verimlilik artışlarından kaynaklandığını hesaplıyorum. Duarte ve Restuccia'yı (2010) takiben, kalibre edilmiş modeli her bir sektörün ABD'ye göre enerji ve işgücü üretkenliği seviyelerini ölçmek için kullanıyorum. Böylece Türkiye ve akran ülkelerinin göreceli enerji verimliliğini hesaplıyorum.

Ayrıca sektörel düzeyde katma değer ve istihdam verilerinin yanı sıra Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından sağlanan *World Energy Balances* verisini kullanarak enerji yoğunluğunun yıllar içindeki değişimini sektörel olarak ayrıştırıyorum. Bu ayrıştırma ülkeler arasındaki toplam enerji verimliliği farklılıklarının hangi sektörlerden kaynaklandığını ampirik olarak sunmaktadır. Sonuçlar, tarımdan hizmetlere geçişin enerji yoğunluğunu azalttığını, imalattan hizmetlere geçişin ise karışık bir etkisi olduğunu göstermektedir. Sonuçlar ayrıca sektör içi verimlilik kazanımlarının da enerji yoğunluğunun azaltılmasına katkıda bulunduğunu göstermektedir. Fakat yapısal dönüşüm etkisi daha baskın bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapısal Dönüşüm, Enerji Verimliliği, İşgücü Verimliliği

JEL Sınıflandırma: O11, O14, O4, Q43

¹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İktisat Doktora Programı, alisak@itu.edu.tr

Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma ve Güvenlik: Türkiye Üzerinden Notlar

Gülşah Sedefoğlu¹

Ayfer Genç Yılmaz²

Bu çalışmada, kalkınma kavramının geçirdiği dönüşümler, kalkınma ve güvenlik, devlet ve insan odaklı, ilişkisinin nasıl kavramsallaştırıldığı tartışılmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle iki kavramın yakınlaşma süreci anlatılacak ve bir nedensel diyagram üzerinden kalkınma, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve güvenlik ilişkisi tartışılacaktır. Bu tartışmada amaçlanan, kalkınma ile kalkınmanın insan ve devlet boyutları arasındaki etkileşimi ortaya koymak ve kalkınma kavramına benzer şekilde güvenliğin de çok boyutlu bir kavram olduğunu vurgulamaktır. Ayrıca, güvenliği Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne temel hedef olarak dahil ederek, daha görünür hale getirerek, politika oluşturma sürecine çözüm odaklı bir bakış açısı getirilmektedir. Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında öne sürülen ve on yedi hedeften oluşan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile yaşam kalitesinin sürekli iyileştirilmesi, dünya refahının artırılması ve bunun gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinin dikkate alınarak yapılması gerektiği amaçlanmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne güvenliği çok boyutluluğu kapsayacak şekilde dahil etmek ülke kalkınmasında etkili politikaların geliştirilmesinde ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri gündeminin başarılı bir şekilde ortaya koyulmasında bir temel sağlayabilir. Bu kapsamda, tartışmanın devamında, bu hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı Türkiye özelinden tartışılacaktır. Tartışma, Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma hedefleri, geçirdiği dönüşümler, yoksulluk, açlık ve iklim değişikliği özelinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, güvenlik, Türkiye

JEL Kod: O20, P10, Q01, F50

¹ İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, İstatistik Bölümü, gsedefoglu@ticaret.edu.tr

² İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, agenc@ticaret.edu.tr

Nüfus Yaşlanması: Türkiye Üzerine Öngörüler

Pınar Sezer¹, Zühal Kurul²

Dünya genelinde azalan doğum oranları ve artan yaşam beklentisi nüfus yaşlanması problemini ortaya çıkarmıştır. Nüfus yaşlanması, özellikle gelişmiş ülkelerde daha dikkat çekici bir yapısal sorun olmakla birlikte son yıllarda gelişmekte olan ülkelerin de dikkate almak zorunda kaldığı bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun mikro ve makro ölçekte önemli ekonomik etkileri olduğu görülmektedir. Mikro ölçekte, nüfus yaşlanması ekonomik birimlerin tasarruf ve yatırım kararlarını değiştirmektedir. Makro ölçekte ise; emek piyasası, kamu harcamaları, mal, hizmet ve sermaye akımları aracılığıyla makro ekonomik göstergeleri etkilemektedir. İlgili literatürde mikro ve makro ölçekte gözlemlenen etkilerin çok çeşitli mekanizmalar ile ortaya çıktığı görülmektedir. Bu çalışmada söz konusu mekanizmaların Türkiye için nasıl çalışabileceği bütüncül bir yaklaşım ile ele alınmaktadır. Son yıllardaki nüfus istatistikleri, nüfus yaşlanması göstergelerinden yaşlı nüfus bağımlılık oranının Türkiye için yükseldiğine işaret etmektedir. Bu veriler ışığında nüfus yaşlanması önümüzdeki yıllarda önemli bir yapısal sorun olarak karşımıza çıkabilir. Bu çalışmada, Dünya Bankası (DB), Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veri tabanlarından 2000 ve sonrası yıllar için elde edilen veriler ile Türkiye için bir durum tespiti yapılmaktadır. Ülkemizin 2000 sonrası değişen ekonomik yapısı da göz önünde bulundurularak nüfus yaşlanmasının ekonomik etkileri ve Türkiye'ye özgü mekanizmalar incelenmektedir. Çalışmanın gelecek dönemlerde Türkiye'de izlenebilecek politikalar için yol gösterici bir resim çizmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nüfus yaşlanması, emek piyasası, büyüme, sosyal harcamalar, bağımlılık oranı

JEL Kodları: J11, J14, J21

¹ Hacettepe Üniversitesi İktisat Bölümü, psezer@hacettepe.edu.tr

² Hacettepe Üniversitesi İktisat Bölümü, zkurul@hacettepe.edu.tr

Kur Korumalı Mevduat Yatırımcılarının Profil Analizi

Nazlı Şahanoğulları¹, Gizem Turna Cebeci²

2021 Aralık ayı sonunda yapılan politika faizi düşüşüne rağmen Türk Lirası'nın dolar karşısında değer kaybetmesinin önüne geçilememesi üzerine Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulaması duyurulmuştur. Bu yeni finansal araçta, hesap açılışında sunulan faiz oranı ile gelir sağlanması ve tasarrufların olası kur dalgalanmalarına karşı korunması amaçlanmıştır. Bu enstrümanın bir sonucu olarak, lira kısmen toparlanmış ancak kur sadece birkaç ay sabit kalabilmiştir. Buna rağmen, Temmuz 2023'e kadar yaklaşık üç milyon kişinin kur korumalı mevduat hesaplarına yatırım yaptığı görülmektedir. Bu çalışmada, kur korumalı mevduat hesaplarına yatırım yapan kişilerin profillerini tespit etmek amacıyla Türkiye genelinde 18-68 yaş arası 728 kişiyi kapsayan çevrimiçi bir anket kullanılmıştır. Yaş ortalaması 45 olan anket katılımcılarının %16'sı kur korumalı mevduat hesaplarına yatırım yapmaktadır ve bunların %96'sı üniversite mezunudur. Çalışmanın ilk modülünde, bireysel yatırımcıların hangi finansal araçlara yatırım yapmayı tercih ettikleri ve seçimlerini nasıl yaptıkları konusundaki genel davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci modülün başında, kur korumalı mevduat hesaplarına yatırım yapanlar tespit edilmiş, ardından da bu hesaba yatırım yapmaya nasıl karar verdikleri, ekonomik tercihleri (risk ve zaman tercihleri) ve sosyo-demografik özellikleri de dahil olmak üzere profilleri ortaya çıkartılmıştır. İlk analizler (i) sabit getirili yatırımları tercih edenlerin, (ii) erkeklerin, (iii) riskten kaçınanların ve (iv) yüksek gelir gruplarında yer alanların kur korumalı mevduata yatırım yapmayı tercih ettiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Kur Korumalı Mevduat, Yatırımcı Profili, Yatırımcı Davranışı, Risk Tercihi

JEL: D14, E44, E58, G40

¹ Dr. Öğretim Üyesi Nazlı Şahanoğulları, İstanbul Kültür Üniversitesi, nazli.sahanogullari@gmail.com

² Dr. Öğretim Üyesi Gizem Turna Cebeci, Fenerbahçe Üniversitesi, gizemturnacebeci@gmail.com

Kamu Girişimciliği ve Türkiye

Orhan ŞİMŞEK¹, Ahmet Arif EREN²

Dünya ekonomisi, 1980'ler itibarıyla girilen neoliberal dalgayla birlikte devleti küçültme ve özelleştirme politikalarına sahne oldu. Küreselleşmenin yayılcı eğilimi bağlamında sermayenin önündeki tüm engellerin kaldırılmasını amaçlayan bu politikalar, gelişmekte olan ülkelere Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (DB) tarafından istikrar ve yapısal uyum programları çerçevesinde salık verildi. Ancak günümüzde dünyada yeniden kamu girişimlerinin yani kamu iktisadi teşebbüslerinin (KİT'lerin) ön plana çıktığı bir süreçten geçilmektedir. Bu dikkate değer gelişme, Türkiye'de de kamu iktisadi teşebbüslerinin rolüne ve geleceğine ilişkin tartışmaların yeniden başlaması gerekliliğini beraberinde getirmektedir.

Tarihsel olarak, birçok gelişmiş ülkenin kalkınma süreçlerinin yapı taşı olan kamu iktisadi teşebbüsleri, Türkiye'de de Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren ulusal kalkınmada önemli roller üstlenmiştir. Neoliberalizmle birlikte geri plana itilen kamu girişimciliğini ve bunun en önemli araçlarının başında gelen kamu iktisadi teşebbüslerinin ulusal kalkınmadaki temel rollerinin irdeleneceği bu çalışmada, tarihsel olarak kamu girişimciliği ve KİT'ler dünya örnekleri bağlamında ele alınacak ve daha sonra da Türkiye'de kamu girişimciliği değerlendirilecek olup, küresel ekonomi politikte yükselen kamuculuk, devlet kapitalizmi, sosyal devlet, girişimci devlet tartışmalarına değinilecektir. Özellikle son yıllarda artan neomerkantilist eğilimler, pandeminin ekonomik ve sosyal neticeleri, neoliberalizme yönelik eleştirilerin anaakım mecralardan da yükselmesi, iklim değişikliğine ilişkin ortaya koyulan yeşil yeni ekonomi fikrinin ön plana çıkması gibi temel parametrelerin hem dünyada hem de Türkiye ekonomisinde kamu girişimciliği konusuna etkileri konu edinilecektir. Netice olarak çalışmanın temel savı, kamuculuğun, kamu girişimciliğinin ve kamucu pratiklerin özellikle üretim, tüketim ve yatırım süreçlerinin planlama anlayışıyla gerçekleşmesi bağlamında ağırlık kazanacağı bir sürece girildiği ve Türkiye'nin de bu çerçevede politikalar ve stratejiler geliştirmesinin ulusal kalkınmaya ve dünya ekonomisindeki konumunun yükselmesine katkı sunacağıdır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Girişimciliği, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Türkiye Ekonomisi

Jel Kodları: F59, H10, O10

¹ Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İİBF, simsekorhann@gmail.com

² Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF, ahmetarif74@gmail.com

Central Banks as Hegemonic Apparatuses

Galip Yalman¹

Given the conceptualisation of financialization as an integral feature of neoliberal capitalism and the characterisation of the state as a major agent of finance dependent ‘system of accumulation’, central banks emerge a key component of the power relations in terms of the ‘state-finance nexus’. With the granting of their status as “independent” agencies, in accordance with the neoliberal rhetoric of reducing political discretion in economic decisions, they have been empowered to fulfil the dual tasks of price and financial stability in the context of full capital mobility across the national borders. Yet, delineated as the linchpins of the global financial system, a diversification of central bank policy goals and objectives is said to be under way. For the classic paradigm of inflation-fighting independence becomes obsolete at least for the majority of the Western capitalist countries which have experienced a period of deflation with very low interest rates. Furthermore, as both the ecological and the COVID-19 crises have made clear, the neoliberal model of central bank independence cannot be sustained with calls for central banks to embrace objectives such as climate change abatement, inequality and distribution. However, a duality seems to be in the making, since the IMF would still consider the independence of the central bank as a key premise, at least for the countries implementing an IMF guided stabilization programme, thus underlining its adherence to the neoliberal logjam.

This paper will contend that the specific roles attributed to the Central Banks imply their constitution as a hegemonic apparatus, that is to say, as an institution that organises, mediates and confirms the hegemony of a dominant class. By functioning as a social and ideological terrain upon which ideas, beliefs, values and practices are contested, it plays a crucial role in reproducing ‘common sense’ and maintaining its dominance as a mode of thought. By way of illustration, it will focus on the recent episode of AKP rule in Turkey where a key plank of opposition (both intellectual and party political) is based on restoring the independence of the Central Bank, thereby confirming the hegemony of neoliberal mindset so as to maintain international credibility for the economic policymaking. This becomes intriguing as it also reveals the ‘crisis of the crisis management’ since the process of neoliberal transformation in Turkey is driven forward by a series of crises over the last four decades.

Keywords: Financialization, Monetary Policy, Central Bank Independence

JEL Codes: E52, E38, B51

¹ yalman@metu.edu.tr

Toplam talep ücret çekişli mi kâr çekişli mi? Türkiye ve AB Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama

A. Eren Yıldırım¹, Metin Tetik²

Fonksiyonel gelir dağılımı ile ekonomik büyüme ilişkisi Post-Kalekyen yaklaşımda ekonominin talep yapısının ücret çekişli veya kâr çekişli olup olmadığının belirlenmesine yönelik tartışılmaktadır. Toplam talep tüketim talebi, yatırım talebi, kamu harcamaları ve net ihracat bileşenlerinden oluşmaktadır. Post-Kalekyen yaklaşıma göre tüketim talebi toplam talebin diğer bileşenlerinin toplamından büyükse ekonominin toplam talep yapısının ücret çekişli, küçükse kâr çekişli olmaktadır. Tüketim talebi ücretlerdeki değişimle, yatırım talebi ve net ihracat ise kâr payındaki değişimle ölçülmektedir. Bu çalışmanın amacı, seçilmiş Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye’de emek ve sermaye arasındaki gelir bölüşümünün ekonominin toplam talep yapısı üzerindeki uzun dönem etkilerini post-Kalekyen yaklaşıma dayalı olarak analiz etmektir. Çalışmada kullanılan ampirik model Bhaduri ve Marglin (1990) çalışmasını baz alan post-Kalekyen yaklaşımı temel almaktadır. Ücretlerin milli gelir içindeki payındaki değişimler bazı ülkelerde toplam talep üzerinden büyüme üzerinde olumsuz yönde etkiye sahip olurken, bazı ülkelerde ise olumlu yönde etkiye sahip olabilmektedir. Bhaduri ve Marglin (1990) ücret payındaki artışların toplam talepte ve dolayısıyla toplam çıktıda bir artışa yol açmasını ekonominin ücret-çekişli bir talep yapısına sahip olmasıyla açıklamaktadır. Peki ücret payındaki değişimler toplam talebin uzun dönem analizlerinde tüm dönem boyunca aynı etkiye mi sahiptir? Bir ekonominin talep yapısının ücret çekişli veya kâr çekişli olması zamana göre değişebilir mi? Bu çalışmanın temel motivasyonunu bu iki temel soru oluşturmaktadır. Çalışmada seçilmiş AB ülkeleri ve Türkiye’nin toplam talep yapısının analizinde zamanla değişen regresyon modeli kullanılmaktadır. Önsel bulgular, bazı AB ülkelerinde ve Türkiye’de talep yapısının dönemsel olarak değişebileceğini, bazılarının da talep yapısının dönem boyunca aynı olabileceğini göstermektedir.

Jel Kodları: E12, E20, E22, E25

Anahtar Kelimeler: Toplam Talep, Fonksiyonel Gelir Dağılımı, Post-Kalekyen Yaklaşım, AB Ülkeleri, Türkiye

¹Doç. Dr., Finans ve Bankacılık Bölümü, Uşak Üniversitesi, Uşak, Türkiye, ahmet.yildirim@usak.edu.tr

²Doç. Dr., Finans ve Bankacılık Bölümü, Uşak Üniversitesi, Uşak, Türkiye, metin.tetik@usak.edu.tr

Kamu Mallarının Sağlanması Özgecilik ve Karşılıklılığın Rolü: Sosyal Ağ Dinamikleri Üzerinden Bir İnceleme

Emine Özge Yurdakurban¹

Türkiye ekonomisi, yüksek enflasyon, işsizlik, dış borç ve gelir dağılımı dengesizliği gibi yapısal sorunlarla mücadele etmektedir. Bu sorunların çözümünde bireylerin, kurumların ve devletin rolleri yeniden düşünülmeli ve yenilikçi çözüm yolları aranmalıdır. Bu araştırma, kamu malları oyunları ve sosyal ağ analizi aracılığıyla özgecilik ve karşılıklılığın ekonomik karar verme süreçlerindeki rolünü derinlemesine incelemeyi ve ekonomik karar verme süreçlerindeki sosyal etkileşimlerin ve bu etkileşimlerin yapısal sorunlardaki potansiyel rollerinin bir analizini ele almayı amaçlamaktadır. Özel olarak, bu çalışmada bireyler, yerel yönetimler, sivil toplum grupları ve benzeri ekonomik aktörler arasındaki ilişkilerde hizipleşme, nepotizm ve tribalizm gibi sosyal grup dinamikleri anlaşılmalı ve çalışılacaktır. Bu çerçevede, mevcut çalışmaların karşılaştırmalı bir analizi gerçekleştirilecek, bu sayede kamu mallarının sağlanmasında prososyal davranışların ve sosyal ağların rolünü yeniden değerlendirme fırsatı bulunacaktır.

Kamu mallarının sağlanmasında özgecilik ve karşılıklılık itici güçler olarak işlev görür. Ekonomik aktörlerin karar verme süreçlerini sosyal ağlar içinde düşünmek bu etkilerin rollerini dönüştürür. Bu teorik kapsamda, sosyal ağların bu davranışlar üzerindeki etkisi detaylı bir şekilde analiz edilecektir. Çalışmada Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısal sorunlarının sosyal ağlar ve kamu malları oyunları perspektifinden nasıl anlaşılacağı ele alınacak, bu analizle bireyler ve sosyal gruplar arasındaki etkileşimlerin ekonomik sonuçlar üzerindeki etkileri hakkında içgörü sağlanması hedeflenecektir. Hizipleşme, nepotizm ve tribalizm gibi sosyal dinamiklerin, sosyal ağlar aracılığıyla kamu mallarının sağlanmasında nasıl bir rol oynadığı incelenecektir. Araştırma, mevcut sosyo-ekonomik yapının karşılaştırmalı bir argumantasyonunu içerir. Kamu malları oyunları, sosyal ağ analizi, özgecilik ve karşılıklılık kavramları üzerine uluslararası ve yerel literatür geniş çaplı olarak incelenecektir. Bu tarama, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısını kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi ve özgecilik ile karşılıklılığın ekonomik karar verme süreçlerinde nasıl etkilediğini, sosyal ağların bu süreçlerdeki yerini detaylı bir şekilde anlamak için içgörüler sağlamayı hedefler.

Bu araştırmanın sonucunda, Türkiye'deki sosyal ve ekonomik ağ yapılarının, özgecilik ve karşılıklılık eğilimleri üzerindeki etkileri hakkında bilgi elde edilmesi beklenmektedir. Ayrıca, bu etkileşimlerin kamu mallarının sağlanması ve yapısal sorunların çözümünde nasıl stratejik bir role sahip olabileceği konusunda kapsamlı bir anlayış geliştirilecektir. Araştırma, Türkiye'deki sosyal politika yapımını yeniden şekillendirecek ve sosyal ağların potansiyelini maksimize edecek stratejiler önermeyi hedeflemektedir. Bu araştırma, Türkiye'de kamu mallarının sağlanmasında prososyal davranışlar ile sosyal ağ dinamiklerinin önemini vurgulayarak, ekonomik ve sosyal politika yapımında yeni bakış açıları sunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçları, birey, kurum ve devlet arasındaki ilişkilerin yeniden düşünülmesine ve Türkiye'nin karşı karşıya olduğu ekonomik ve sosyal sorunlara karşı stratejiler geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağ Analizi, Kamu Malları Oyunları, Özgecilik, Karşılıklılık, Ekonomik Karar Verme

JEL kodları: D64, D71, D85, H41, Z13

¹ Yeditepe Üniversitesi, Ekonomi Bölümü Araştırma Görevlisi & İstanbul Teknik Üniversitesi, İktisat Doktora Öğrencisi, eoyurdakurban@gmail.com, ozge.yurdakurban@yeditepe.edu.tr

2002-2023 Yılları Arasında Türkiye'nin Yüksek Teknoloji Ürünleri Ticareti, Endüstri-İçi Ticaret Uygulaması

Şerif Yüksel¹

Bu araştırma, Türkiye'nin 2002-2023 yılları arasındaki yüksek teknoloji ürünleri uluslararası ticaretini endüstri içi ticaret analizi çerçevesinde detaylı bir şekilde incelemektedir. Çalışma, yüksek teknoloji ürünlerini kapsayan farklı SITC kodlarına dayalı olarak ticaret verilerini analiz etmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin bu dönemde yüksek teknoloji ürünleri ticaretinde ciddi bir açığa karşı karşıya olduğunu göstermektedir; bu açık yaklaşık 587 milyar dolar seviyesindedir. Ayrıca, çalışma, Türkiye'nin yüksek teknoloji ürünleri ticaretinde zaman içinde gözlemlenen artan bir eğilimi ortaya koymaktadır. Bu artış eğilimi, Türkiye'nin uluslararası ticaretteki yüksek teknoloji ürünleri segmentindeki rekabet gücünün arttığına işaret edebilir. Araştırmanın sonuçları, Türkiye'nin yüksek teknoloji ürünleri ticaretindeki mevcut durumu anlamak ve gelecekteki stratejilerini şekillendirmek için değerli bir kaynak sunmaktadır. Bu bulgular, yerel ve küresel düzeyde ekonomik kalkınma politikaları üzerinde önemli etkileri olabilir, çünkü Türkiye'nin bu alandaki performansı, genel rekabet gücü ve dış ticaret dengesi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Çalışmanın kapsamı içerisinde, Türkiye'nin 2002-2023 yılları arasında yüksek teknoloji ürünleri ihracatındaki artışın sebepleri de detaylı bir şekilde incelenmektedir. Bu bağlamda, makro ekonomik değişkenlerin rolü özellikle vurgulanmıştır. Türkiye'nin dış ticaretindeki artış eğilimi, sadece ihracat değil, aynı zamanda ithalat tarafında da gözlemlenmektedir. Türkiye'nin uzun yıllardır devam eden dış ticaret açığı da bu bağlamda ele alınmıştır. Yüksek teknoloji ürünlerinin, katma değeri yüksek ve rekabetçi olduğu düşünüldüğünde, Türkiye'nin bu alandaki uluslararası rekabet gücünü artırması, ticaret açığını azaltabileceği ve Türkiye ekonomisine önemli faydalar sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, çalışma, yüksek teknoloji ürünleri ihracatındaki artışın nedenlerini anlamak ve Türkiye'nin dış ticaret açığını azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmek adına bu makro ekonomik değişkenlerin rolünü değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri-İçi Ticaret, Yüksek Teknoloji Ürünleri, Kalkınma

JEL Kodu: F10, F15, F17

¹ Arş. Gör. Dr., T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman, ORCID: 0000-0002-2449-4477